

ROZSNYAI ERVIN

A Virágok Terén

ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEK

BUDAPEST

**Sorozatszerkesztő:
SIMOR ANDRÁS**

© Rozsnyai Ervin, 2010

Tüzes fogók és kísértő szavak
sulykolták váltva, hogy választhatok.
Ugyan mit? Tűz helyett gyalázatot?
Nincs válaszút, ha a szellem szabad.

Ma már áttetszők a börtönfalak:

szőlővel dús a domb, lüktet-lobog
az ég pereméig futó habok
időtlen arcán a nápolyi nap.

Félelmek nyila, acélhegyű túske
nem dőf már torkon, nem rettent a máglya,
tévútra sem csal áltató remény.

Holnap megégek. Szégyenüknek füstje
és igazamnak diadalmas lángja
együtt csap fel a Virágok Terén.

(Bruno)

Letölthető:

[[PDF formátumban](#)] [[EPUB formátumban](#)]

Program

*Legyek cserép, fedél a házon,
hogy aki bent lakik, ne ázzon.
Télen parázs, árnyék, ha nyár van,
kenyérre só, korty víz a szájban.*

*Hibbant lármákban ép, tagolt szó,
értelmes mondatba fogódzó.
Csepp egy felhőben, mely aszálykor
kövér esőt facsar magából.*

*Hol anyagot formákba szabnak,
célja legyek egy mozdulatnak,
szerszám, amely szót ért a kézzel.
Estére egy falatnyi étel.*

*Göcsörtös éjben puha bársony.
Emlék, csak annyi, mint a lábnyom.
Álomfonal, megvarrni festett
ingét a hajnali szeleknek.*

*Legyek hajnalban, szél ha lebben,
lüktetéssé zsibbadt szivekben.
Legyek a dobverő, ha holnap
az idők riadót dobolnak.*

Ha kővé szikkadtak a medrek

*Nem semmiség a halottak szeme,
a hűlt tekintet, a szótlan parancsszó,
a föld alól feldübörgő zene,
panaszt morajló, haraggal viharzó.*

*Haragjuk ha a föld alól kicsap,
mit mondhatok: hogy mégse volt hiába?
Mit mondhatok, ha szétpattant a Nap,
és nincs többé se előre, se hátra?*

*Mit mondhatok, ha egykori hajók
nem kikötőt: sírt keresnek maguknak?
Ha lékelt álmok, semmire se jók
elnehezülnek és a mélybe buknak?*

Szendvics

Ez volt az életem:
két karéj fasizmus között
egy vékony szelet sült hús.
Az is odakozmált.

Álom

Üvegszálon, pókfonálon
ereszkedik le az álom,
liliomból font kötélén,
lengedező ökörnyálon.

Vagy elfészkel egy tenyérben,
pihegve, pelyhes-fehéren.

Ám az öt ujj, mint a csapda,
marokká szorul keményen,
és az álom, a törékeny,
szökni sem tud: felriadva,
meghal ébren.

Jelenés

Fekete lángok öklelőznek
nekivadult bikák
patájuk alatt megvonaglik
a törött gerincű világ
szarvuk hegyén az ég
sebzetten füstöt okád

Aztán megpattan a csend
s a halott
kiégett szemű csillagok
szertegurulnak mint a koponyák

Festő és kora

Kérded, a festők közt ki a leghűbb tükre korunknak?
Bosch papa mindegyiken túltesz a szörnyeivel.

Trójában

Semmi sem érvényes többé,
csak a komor Kasszandra-jóslat
és meg nem hallóinak bárgyúsága:
lám, nem győznek hálát rebegni
az ajándékba kapott csodalóért,
mielőtt elégedett hörgéssel zuhannának a semmibe.

Nostradamus utolsó jóslata

Ha azt fütyörészi
az úri csaló

hogy jó a gonosz
és rossz ami jó
hogy fent van a lent
és lent van a fent
és rút ami szép
és szép ami rút
és rút az igaz
és szép a hazug
és út a verem
és búza terem
a jéghegyeken
mocsarak fenekén

ha ezt fütyöréshi
az úri betyár
és toccsan a sár
mert táncol a füttyre szegény
kilökött proletár

akkor szakad apró darabokra a világ.

A csend

Csontot repesztve lép a csend,
eltapossa az elevent,
rovartetem vastalp alatt
a szétnyomott szó, gondolat.

Vastalp alatt rovartetem
a gondolat, vagy annyi sem,
fröccsen a nyálkás fürtelem,
a csend, a csend könyörtelen.

Hát kiáltani kell, muszáj,
ha vérrel habos is a száj,
mielőtt minden elevent
eltapos örökre a csend.

Egy nap

Lopakodik már a hajnal,
zsákja teli bajjal, jajjal,
zsákja száját ha kioldja,
ólomfelhő ül a holdra.

Tátott szájú teli zsákja,
amit rejtett, kiokádja.
Dermednek a rózsakertek,
ha kihányja, amit rejtett.

Gyenge rügyre hányja mérgét,
pendülő fagy penge-kéjkjét,
himlőt hamvas szerelemre,
arca pírját ragya verje.

Öklöt is hoz egyet-kettőt,
agyloccsantót, csontrepesztőt,
laposodik hasas zsákja,
esteledik nemsokára.

Ollót csattogtat az este,
hogy a fényeket lenyesse,
halott a Nap.

Vagy tán máshol
most fénylik fel igazából?

A madzag

Feszül a madzag
golyót pörget
lóbálja a rákötözött
Földet
feszül a madzag
a Föld pörög
mind szilajabbak
szédítőbbek
a körök

hegyek hasadnak
tengerbe csúsznak
kiloccsant óceánok
csapódnak havas csúcsnak
holdunk a holtra sebzett
nyit tűzpiros virágot
szerelmünk széttört serleg
emlékeink nyilallnak
fájnak mint odvas zápfog

kapaszkodnak az élők
tapadnak mint a férgek
vásott szívük dörömböl
markolnak követ kérget
mert kivágódni könnyű

a nekilódult gömbről

kapaszkodnak az élők
mint a férgek tapadnak
bokrot bokáig érőt
két kézzel megragadnak
hívók hibbant hitűek
suttogják ártó szóval
bár a körök vadabbak

hogy tán nem lesz nagyobb baj
majd csak kitart a madzag

Csillagosok, katonák

Miért is mentetek pokolra,
véreim, csillagosok, katonák,
züllött fiakra pazarolva
szétzúzott herét, lyukas koponyát?

Mit óvtatok, milyen népet, hazát?
Csontjaitokon átgázol a csorda,
disznók tapossák sárba-porba
csillagotok, hogy ne égjen tovább.

Nem szabadult meg földünk a gonosztól,
minden zugában félelmek tenyésznek,
kis alja-eszmék, ótvaros hitek.

Emléketek suhintson, mint az ostor,
verje arcul a hitvány nemzedéket,
mely meggyalázott és kisemmizett.

Egy örült

Egy örült szétverte a holdat,
halált szítál a törmelék.
Hidegen összetömörül
a rémület, fekete jég.
De tán maradt a civilizációból
egy gyertyacsonk, talán lehetne még
a roncsokkal teleírt éjszakában
- vakulásig, vagy kicsit tovább –
tapogatni elfulladt mesék,
kibillent gondolatok nyomát,

betűzgetni a sosem-voltnak
titkos, konok üzenetét.

Ítéletek

I.

E Szent Hivatal,
élve törvényes jogaival
melyekkel Szentatyánk, a pápa,
Nyolcadik Orbán felruházta,
latolván érvet, ellenérvet,
figyelvén, mit mutat a mérleg,
döntést hozott ügyedben, Galilei.
Hallgasd tehát, miként szól az ítélet.

A Szent Törvényszék bírái kimondják:
bűnös vagy, vallomásod a bizonyság,
s kivált a dölyf, mely benned úgy parázslott,
hogy elhamvasztott intést, jótanácsot.
Hogyan volt merszed – példátlan pimaszság!
megszegve Őszentsége bölcs tilalmát,
hirdetni álnok, locska nyelvvel
a tévtant, amit kiagyalt a lengyel,
a bárgyúságot, hogy a Föld forog
a mozdulatlan Nap körül? Holott
a Szentírás, minden tudásunk kútja,
rögzíti, merre görbül a Nap útja.

Eretnekségtől szutykos e kevély hang!
Ám Szentatyánk jósága és kegyelme
mint manna hull reád, érdemtelenre,
ítéletünk azért oly enyhe.
Halld hát: ha megtagadod ama tévtant
nyilvános esküvéssel, térdepelve,
a legsúlyosabb büntetés helyett
napjaidat fogságban töltheted,
hol három éven át hetente
bűnbánó zsoltárt mondasz el, hetet,
hogy vétkeidet imával vezekeld le.
Végezetül: tévelygő könyvedet
megátkozzuk, betiltjuk, elkobozzuk,
így határoztunk. És hogy el ne kárhozz,
Fohászkodunk érted az Ég Urához,
irgalmas szívvel, nem ismerve bosszút.

*(Kelt Rómában, az Úr 1633. esztendejében, június hó 22.
napján.)*

2.

Nevezett Baruchot, kinek közönséges neve d'Espinosa,
Isten akaratából, az angyalok és a szentek végzése szerint,
számúzzuk, kítaszítjuk és megátkozunk.
Veszejtse őt el, irtsa ki a szellemek Istene,
ragadja torkon az iszonyat, bárhová fut is,
rágja szitává tüdejét a kór,
verje meg őt az Egek Ura sorvadással, üszkösödéssel,
lázal, gyulladással, bélpoklossággal,
haljon meg fuldokolva, váratlanul érje a pusztulás.

(Elhangzott Amszterdamban, 1656. július 27-én, csütörtöki napon.)

3.

Nevezett Csokonai Vitéz Mihályt,
ezen istentelen és erkölcstelen személyt,
Kollégiumunkból ezennel örök időkre kitiltjuk,
tanulói jogaiból kizárjuk,
közösségünkben kiközösítjük,
kapunkon többé be nem eresztjük,
tőle minden bizonyítványt és ajánlást megtagadunk,
diákjainknak pedig kicsapatás terhe mellett
megparancsoljuk,
hogy nemes városunknak e szégyenfoltjával
szót ne váltsanak, és semmi módon ne érintkezzenek.

(Elhangzott Debrecenben, 1795. június 20-án.)

*Fenti premisszákból logikai szükségképiséggel
következik az alábbi konklúzió:*

Ki képes a szóra,
bölcstre, biztatóra,
nem csúszómászóra,
térdet hajlítóra,
ki nem akar lenni
ájtatos gonoszság
görnyedő cselédje,
vásári bohóca,
azt üssék, botozzák,
s ha nem rogyik térdre,
ültessék karóba,
vagy törjék kerékbe.

*(Tessék elképzelni: ilyenek voltak valamikor a jogállapotok.
Szerencsére
feltalálták azóta a demokráciát, és nagyot változott a világ.)*

Csokonai

Fedél, napjában meleg étel,
úgy vélte, néki is kijár.
Instanciát írt hát a grófhhoz
Csokonai Vitéz Mihály.

Azt kérte a kegyes nagyúrtól,
írnokául fogadja fel:
bibliotékát lajstromozna,
verselni is tud, hogyha kell.

A grófnénak is írt ez ügyben,
leveléhez ódát csatolt,
melyben Napisten volt a gróf úr,
szépséges hitvese a Hold.

Hogy választ nem hozott a posta,
gondolta, majd utánajár.
S koppantott a cselédbejárón
Csokonai Vitéz Mihály.

Egy inasforma nyitott ajtót.
„Kend zörgetett?” „Én, jó uram,
a gróf úrral lenne beszédem..
„Kendnek? Be tréfás kedve van!”

„A gróf úrtól levelet vártam,
talán a postán elveszett.
Bemennék hát...„Hová? Az úrhoz?
Kendnek elfüstölt az esze!

Bál lesz itt, ember! A cselédség
a dologtól se hall, se lát!
A hangászok is készülődnek –
no, uzsgyi, hordja el magát.”

Komótosan pipára gyújtott,
fidibusza az óda volt. [*]
Ráismert a szegény poéta,
lángot fogott a Nap s a Hold.

Így aztán szépen sarkon fordult,
és a zenének hanginál,

köpvén egy véreset, továbbállt
Csokonai Vitéz Mihály. [*]

[*] Az utolsó előtti szakaszban szereplő „fidibusz”: összesodort papírdarab, amellyel pipára gyújtottak. Az utolsó szakasz dőlt betűs sora Petőfi-idézet. [\[vissza\]](#)

Ing és köpeny

Fájdalomból az inge,
sikolyokból a gombjai,
és nem lehet levetni,
legföljebb elrejtteni
egy színehagyott mosoly köpenye alá.

Valami parton

Jó lenne elheverni valami parton a homokban,
marokból csorgatni lassan a finomra örölt perceket,
hallgatni a távolságot, a semmit, amint szíve dobban,
álmok surrogását, ahogy homokjuk a homokra pereg,

kiengedni sajnálat nélkül, nyugodtan
minden elhasznált emléket, mint a lélegzetet,
megválni a kacattól, amit titokban
egy lélekrekesz, egy elfelejtett fiók rejteget,

súlytalanul ringani az üvegragyogásban,
fényre oldódni az olvatag fényben,
valami parton, ahol télen is nyár van,

ahol nem fagy el hűség, szerelem, szemérem,
s az értelem nem csúszkál parázsló jégen,
mezítláb, holtra váltan.

Egy szénrajz emléke

Főiskolás voltál,

délutánonként modelt ültem neked,
portrét rajzoltál rólam szénnel.

Az a rajz régen elveszett,
az én szénarcom, meg a te igazi arcod, hajlékony
lányalakod,
fiatal holdunkat csapdába csalta
egy barlang hűvös labirintusa.

Ám a napokban
megcsapott fénykép-szemed fekete lángja,
az újságból, mely rád emlékezett,
rád, meg a képeidre.
Hát ilyen voltál?
Ismerkedem veled:
szemed mögött, a homlokod mögött
szorongó foltok, elcsukló vonalak,
színek tántorgó fél-sikolya, ez voltál?
Ki görgette rád az éjszaka idomtalan köveit,
hogyan álltad meg üvöltés nélkül,
alig hallható, szinte csak önmagadhoz szóló,
szégyenlős jajszavakkal?

Amikor engem rajzoltál,
mit is tudtunk egymásról, önmagunkról?
Látod, én későn eszmélő vagyok,
suta, mert nincs merszem a kudarchoz,
ezért nem válaszoltam soha arra,
amit soha ki nem mondtál.

Ne haragudj.

De azért segíthetnél volna egy kicsit, nem gondolod?

Ha megint *akkor* volna,
ha modelt ülhetnék neked a visszalapozott időben,
míg tekintetedet hol rám, hol a papírra sugározva,
átrajzolsz a szívedben olyanná,
amilyennek sohasem sejtettem magam,
bizony nekigyürkőznék, és kimondanám
nagy elszánással azt, amit már
szívesen sürgettél volna, ha nem vagy éppoly bolond,
mint én:

– Kedvesem, hagyd most a rajzot,
tedd le a szenet.

Ha kővé szikkadtak a medrek

Nyújtózik a mosdatlan éj,
hajából csillagok peregnek.

Mondják: míg lélegzet, remélj,
vágj neki nyaraknak, teleknek,
de ha tudod, mi mennyit ér,
s magad áztatni semmi kedved,
ha elfonnyadt virág, gyökér,
ha kővé szikkadtak a medrek,
s nem visz odáig a szekér,
ahová utak sem vezetnek,
akkor?

Nos, akkor is beszélj,
göröngynek, sárguló füveknek,
mondd ki az igaz szót, ne félj,
bár súlyosul a csönd feletted:

valahol jelszót súg a szél,
s a csupasz ágak megremegek.

Ha költő volnék

Ha költő volnék,
kifigyelném, hogyan születik bennem a vers.
A gondolat hozza-e a rímet,
vagy a rím a gondolatot (már ha rímes versről van szó),
vagy egy elkészült ritmus surran be elsőként lábujjhegyen?
Azt hiszem, ezek egymást noszogatják,
amíg nem lesz a semmiből
kép, amely többet láttat önmagánál.
Megeshet például, hogy a rím az, ami útba igazít,
néha véletlenül, de máskor bizonyára
keservesen kell kibúvárkodni, hogy ne közhely legyen,
inkább a szerző számára is meglepő,
aztán óvatosan kitapogatni benne az alig gyanított
gondolatot,
amely addig is megvolt ugyan, de hozzáférhetetlenül,
vagy éppenséggel az ellenkezője volt
a szándék szerintinek.
Közben persze – úgy vélem – ezt az egész vonakodó,
nyakasul védekező akármit
gyúrni-döngölni kell irgalmatlanul,
hogy abszolút könnyed legyen
(mert súlya is csak az áttetsző ragyogásnak lehet),
végül pedig emberarcot öltson,
szívét életre lobbantsa
minden ránk zúdított keserűség
haragja, dühe,

illetve tulajdonképpen
parttalan gyengédség valami megnevezhetetlen iránt.

Hegyet zúzván

*Szabadság, szép szerelmem,
csillag, ki megigéztél,
elrejtelek szívemben,
ha hurkot vet az éjjél.*

*Falakra festve mésszel
a te jeled világít.
Én is ragasztom éjjel
tiltott röpcéduláid.*

Nógató

A gázon vörösük a platni,
orrok szaglászna, nyál szivárog:
minket készülnek belerakni
fazekukba a kannibálok.
Mit használ ellenük az átok?
Őket fogják szentté avatni
sanda boncok, felkent zshiványok –
ideje lenne észbe kapni.

Hiszed-e, hogy jó megcsalatni,
jó a fekély, szemre a hályog,
hogy jó vetni, ha majd aratni
az elharácsolt földön más fog?
Hogy illő szállásod az árok?
Hogy okosabb veszteg maradni?
Riszálnak az úri betyárok –
ideje lenne észbe kapni.

Ajánlás:

Barátom, úgy hiszem, belátod,
nem lesz itt dáridó, se lagzi.
Vesszők suhognak és husángok –
ideje lenne észbe kapni.

Konstanz piacán

Konstanz piacán, hol Hús János testét
tisztogetták az ördögtől a lángok,
egy buzgó paraszt, hogy Istennek tessék,
vetett a tűzre pár száraz hasábot.

Konstanz piacán rég kihunyt a máglya,
a szent parasztnak megnyílt a mennyország
De ma is ég még az a pár hasáb fa,
felfalja a Földet, ha el nem oltják.

Alkony

Karó döf át halott eget:
a templom kihegyezett tornya.
Egykedvű rögre vér csepeg,
felnyalják a kóbor szelek,
bíbor vizek futnak lobogva.

Törvényt ült itt az úriszék,
s amint a barbár szót kimondta,
sereglett zsoldos és pribék,
szesz, garázda aljanép
belet ontani – ez a dolga.

Feküsznek a terhes hegyek,
nászuk emléke még parázslik.
Méhük titkát ki leste meg?
Ó, csak szülnének új eget,
fényesebbet, mint volt a másik!

Ha fenyőfa volnék

Ha fenyőfa volnék,
jól megkapaszkodnék,

hófelhőből innék,
évig lombosodnék.
Csillagringatónak
nevelnék száz ágat,
a százegyediket
göcsörtös huságnak.

Ha folyóvíz volnék,
susognék sok mesét,
éjszaka kimosnám
szegények szennyését.
Ki a szegényt bántja,
azt karomba kapnám,
hétszer megpörgetném,
iszapba bújtatnám.

Táncos-mulatós

Parancsba ment a szegénynek,
gazdag előtt hajtson térdet,
ihajja.

Gazdag előtt ne csússz térden,
kapd üstökön, töröld képen,
csuhajja.

Befogták a szegény fiát,
húzzon-vonjon úri igát,
ihajja.

Ne hurcold az úr igáját,
szorongasd meg a gigáját,
csuhajja.

Aki rongyemberek rongya,
vetik azt a trágyadombra,
ihajja.

A világban olyan rend lesz,
amilyet magad teremtesz,
csuhajja.

A szent

Nincs több rablókaland, vitézi portya!
Puszták nomádja fogjon ekeszarvat.
Vagy legyünk inkább idegen hatalmak
házórzó ebe, koszlott kapcarongya?

Erdei oltárt, sámánt a pokolba!
Kereszthez gyűljék a szegény, a gazdag.
Ország virul majd, nem préda a gaznak,
ha teszi ki-ki azt, ami a dolga.

És bizony jaj lesz annak, aki mást vall,
fülébe ólmot töltsenek kanállal,
vágják négyfelé, szúrják ki szemét,

ássák be kölkestül a földbe élve,
mert akarom: a holnapot megélje
és a holnapután is ez a nép.

Kálmán király

Mit látnál manapság,
könyves király, Kálmán,
vizsgálódó szemmel
országodat járván?

Bizony, nem fogadna
örvendetes látvány:
boszorkányt égetnek,
törvényt ül a sámán,

bomlott eszmék úsznak
silány szavak árján,
dögszagú kutakban
erjed barna járvány,

iszappá, lucsokká
hitványul a márvány,
keresztben az Isten,
istenül a sátán.

Szavad a pusztáké,
törvényed a máglyán –
rendet kéne tenni,
könyves király, Kálmán!

Szarvashibák

A teve megpróbált cérnává sodródni,
hogy átférjen a tű fokán,

de sehogyan sem sikerült neki.
 Sokat gondolkozott ezen, mígnem arra kezdett gyanakodni,
 hogy ő csupán
 egy fordítási hiba:
 a Mester talán
 nem is tevéről szólott vala,
 hanem hajókötélről, melynek
 könnyebb a tű fokán
 Átbújnia,
 mint gazdagnak a mennyország kapuján.
 A szókép így már érthető.
 De hogy egy tevé
 tűfokon akarna átfűződni,
 vagy pláne átbállagni?
 Ilyen tevé nincs,
 viszont ilyen fordító, sajnos, elképzelhető.

Aztán Mózes a szarvval.
 Mit keres a szarv Mózes homlokán?
 (Még Michelangelo is ráfaragta.)
 Hiszen haragudott, jó, jó,
 nagyon mérges volt, de attól még
 senkinek sem nőtt szarva ezidáig.
 No persze, a fordító, megint a fordító!
 „Fény gyűlt a homlokán” – mondja igazából az írás,
 vérbe borult az arca a haragtól, amikor a hegyről jövet
 meglátta, amit látott:
 a keservesen összetapasztott rend
 cserepei szétrugdosva,
 bomlott agyak, vigyorba merevült arcok, nyáladzó szájak,
 lihegő szédült tánc a Borjú körül
 a Törvény hátgerincén –
 hát persze, hogy kigyúlt
 a fény a homlokán,
 nem szarva nőtt, a harag lángja lövellt ki
 egész lényéből, a megalázottság, a hiábavalóság dühe,
 a tehetetlenségé, az öklendő undoré,
 és közébük vágta kőtábláit.

Helyreigazító nyilatkozat. A szerző, miután kritikusként is elolvasta saját írását, szükségesnek tartja figyelmeztetni önmagát, hogy a tevére vonatkozó bibliai mondás (Máté, 19,24) mégsem fordítási hiba. A „Bibliai nevek és fogalmak” (Stuttgart 1983., Bp. 1988.) „Tevé” címszava alatt ez olvasható: „Hátas-, igavonó, teherhordó állat. Tejét és húsát egyes vidékeken nagyra értékelték. Ábrahámnak és Jóbnek sok tevéje volt. A keleti városok falain, a főkapu bezárása után érkező késői utasok bebocsátására, rendszerint kiskapuk voltak, ezeket »tűfoknak« nevezték (lásd a »tű foka« címszót). A tevé csak úgy juthatott át »a tű fokán«, ha letérdelt, és málhájától megszabadítva, átcsúszott

rajta.” Lám, lám. – A Mózesről szóló történet azonban az utolsó betűig hiteles. Legalábbis a mondanivalóját illetően. (R. E.)

Kaputt

(Két jelenet Curzio Malaparte riportkönyvéből)

Orosz erdőben friss havat taposva
német autó bicsaklik imbolyog
írót kísér egy szöszke hadnagyocska
Hölderlint szaval arcán tűz lobog

Görög mértékre tagolja a véső
a márvány csendet – ám egyszerre csak
orosz katonák sorjáznak sötétlő
árnyékuk egy fénylő ódára csap

Állnak sután minden keresztezésnél
kinyújtott karjuk rúdként meredez
nyitott szemükre ráfagyott az éjféli
miféle szörnyű panoptikum ez

Útjelző táblák – magyaráz a német
átsuhanó derűvel s felnyerít
majd újfent elmereng magába réved
mondja tovább Hölderlin verseit

Aztán az a fűzfakosár a horvát
poglavnik asztalán lám mire jó
nem osztrigát rejt se névnapi tortát
emberi szem van benne pár kiló

Milyen fárasztó lehetett kivájni
hány óra ment rá mennyi munkanap
de szívesen szánták rá usztaí
hogy hűségükről méltón valljanak

Az sem kevés amit magam megéltem
tűnődhetek van-e számomra vért
hogy át ne verjen vasával a szégyen
a múltakért a máért mindenért

I. N. R. I.

Koldus voltam, királynak
tett meg a fél világ,
sőt, istenként imádnak
engem, a sémitát.

Zsidó előtt hull térdre
a sok zsidófaló...
Helyzetem ferdesége
nemde kacagtató?

Bárcsak mindent felednék!
Undort, förtelmeket,
de nem bocsát az emlék,
az öt vas verte seb.

S ami azóta történt:
kufárok és rimák,
ha felrúgják a törvényt,
mind hozzám küld imát,

melldöngető latorhad,
zsoltáros, bibliás,
vérem kiméri bornak,
dölyföl, szegényt aláz.

Csöndet! Hamis a nóta!
Ti ájtatos gazok:
lesz itt ribillió, ha
mégis feltámadok!

Tilos a nap

Parancs íródik, vad, kegyetlen,
hogy a Nap többé föl ne keljen,
egünet messze elkerülje,
ne vessen fényt gázságra, bűnre.
Tanú a tolvajt meg ne lássa,
homály hulljon cselre, csalásra,
zsebeljen a rabló nyugodtan,
a titok maradjon titokban.

Bölcsek rendelik, nem az Isten,
hogy ezután mit szabad, mit nem,
urak rendelik s úri hölgyek,
mi kapjon tilosat, mi zöldet.
Tilos a hajnal és a holnap,
zöld jár ördögnek és pokolnak,
éber poroszló vasra verje

a Földet, ha forogni merne.
Szabad, ami silány, sekélyes,
tilos, mi ép és nem fekélyes,
igaznak szabad elenyészni,
babonának buján tenyészni.
Szabad a szemetedények
aljáig túrni a szegénynek,
amíg Jézussal teli szájak
ájtatoznak és ordibálnak.

Szabad Jézus nevét citálni,
ezenközben haját cibálni,
megfeszíteni este-reggel,
átalverni új vasszegekkel.

Így lesz ez, míg nem futja többre,
mint trágár szóra, pofa sörre,
amíg a szegény maga rakja
csuklóját a kattanó vasba,
ahelyett, hogy asztalra verne,
szellőztetne és kiséperne.

Üzenetrögzítő

- Itt a Szociális Háló Kft. üzenetrögzítője. A sípszó elhangzása után szíveskedjék üzenetét a hangszalagra mondani. Harminc másodperc áll rendelkezésére.
- Itt doktor Rétfalvi Eleonóra kandidátus, az önök takarítónője. Holnaptól nem jövök többet, kérem, gondoskodjanak másik takarítónőről.

Újsághír: Felakasztotta magát otthonában Rétfalvi Eleonóra budapesti lakos. Tettének oka ismeretlen.

Kétsoros

Hurokká szorul nyakamon a csend.
Mondj valamit.

Buborék

Kiáltani szólni nem lehet

a víz alól
a rángatózó testből a megdagadt
tüdőből kiszorul az utolsó
kőbcenti levegő

De talán a buborékra felfigyel valaki.

Fogadás

Amíg élek, más nem lesz rám kíváncsi
e végeken, mint egy-két jóbarát,
no meg talán pár felbérelt svihák.
Pedig bizisten, nem vagyok akárki,
s ezret teszek egy ellen, hogy e mái
nyűtt nemzedék eszmélőbb unokái
fognak egyszer belőlem doktorálni,
ha lesznek itt még akadémiák.

Valami elmúlt

Valami elmúlt, ami nem volt.
Ami van, abból volt elég.
Terpeszkedik az idegen hold,
mint mosatlan ingen a szennyfolt,
elkoszlott ruhán a pecsét.
Fölöttünk közömbös az ég,
lent gáz sziszeg, gonosz beszéd.
Hogyan is múlt el, ami nem volt?
A sohasem-volt lesz-e még?

Átrajzolt térkép

Új államok.
Az egyik terjedelmes,
mint egy lefűrészelt fejű ökör,
zsibongó légyfalkák és
kukackolóniák örömtanyája,
a másik nem nagyobb a szétlapított szilvánál,
melynek síkos, méla foltját
hamarosan eltakarítja
egy humortalan felmosórongy.

Igazság

Hová lett kezéből a mérleg?
Hová szeméről a kötés?
Úgy fekszik itt, akár a részeg.
Talán ellustult, vagy kivénhedt?
Lehetne egy kicsit serényebb,
hisz munka vár rá, nem kevés.
De ő csak hasal, heverészget,
s hallgat, mint hátában a kés.

Csak egy erecskét

Viselni ezt a
tetovált szörnyűséget
ezt a méregbe mártott
bőrre égett inget
undokságokkal hajigáltan
sárba vert arccal
hurcolni fulladozva ezt a
torokba gyúrt kiáltást

Csak egy bukdosó forrást félszeg erecskét
pár csepp esőt legalább gondolatban
hogyan megmoshassam az arcom

Fodrozó

Hol a vízfodrok lassú tánca?
Fénybe szótt dombok lebegése?
Párákban remegő gerincük
éggé oldódó csipkerajza?

És hol az ég, mely leheletnyi
felhőt ráncolt a homlokára,
s a csend hibátlan sima tükrén
fürkészett egy megbékélt arcot?

Egek és tükrök összetörtek,
csendjük mint a megroppant gége,
egy-egy szilánkért ha lehajlok,
ujjam hegyén a vér kiserked.

Ujjhegygel rajzoló a falra
lassú táncát a vízfodornak,
szilánkkal karcolom a kőbe
fény szötte dombok vonulását,

tudván: nem percnyi látomás volt,
nem bizarr képzelet szülötte
a víz, mely önfeledten táncolt,
s valódi nap tüzelt fölötte.

Szavak hatalma

A szavakkal elbíbelődöm,
addig se kell mással vesződnöm,
addig is felejttem, hogy börtön
marasztal holtomig a földön.

Amíg eljátszom a szavakkal,
mint gondtalan szél a haraszttal,
nem hallja hangomat panaszfal,
egy buta rím is megvigasztal.

Nincs gondom vicsorgó pimaszra,
csahos rókára és csikaszra,
vissza se szólok, mert mi haszna?
Kizöldül az erdő tavaszra.

Vagy ha tán nem zöldül ki mégse,
ha egy vaskarmú kéz kitépte,
a harag rontó szép igéje
sorvadást küld arra a kézre.

Csipogó

Figyeled? Dúdolnak a rózsák,
és egy beszédes kis veréb
világgá csipogja a jószág
korszerűtlen dicséretét,

lovaink elé manók szórják
ropogós, illatos mesék
szénáját, s álombéli órát
mozgat fantom-fogaskerék,

és semmi sincs, csak a valóság

egy-két foszlánya, csak a kék
csendben a dudorászó rózsák,
meg a beszédes kis veréb.

Estefelé

Az erdőből kilép a csend,
leül egy padra, elmereng.
Mozdul az éj bütykös keze,
fejszét vizsgál, hogy éles-e.

Hol vagytok, egykor-voltjaim?
Fel nem támaszt a szó, a rím.
Szél gubbaszt, szárnya megremeget
bokrosodnak a fellegek.

Felfűzném, hogyha volna mit:
az idő igazgyöngyeit –
mind elgurult. Az én hibám?
Miért mar csontig a hiány?

Emlékek, sodródó habok.
Folyó, mely néha felragyog.
Fölébe nyújtja egy faág
elnapolt álmok illatát.

Schiller Frigyes köszönti a tizenkilencedik századot

Tél van. A költő tollat, tintát
hoz a kandallóhoz. Vacog.
Újévi jégvirágos minták
hálózák be az ablakot.

Új évszázad fut új vizekre
ezen az ólmos reggelen.
Hová veti a vakszerencse?
Susong a láng sejtelmesen.

Ritmusok tagolják a csendet,
tűz fényesül kívül-belül.
A gondolat lassan fölenged,
átizzik, verssé lényegül.

Fürkészd a nyíló horizontot,

kutass át kontinenseket,
keress egy embert, aki boldog,
beleöszülsz, míg megleled,

hamar kihuny a kedv, ha villan,
örömünk barnuló levél,
*nincs szabadság, csak álmainkban,
a szépség csak a dalban él.*

A költő – megreteg a tolla –
eltöpreng a papír fölött.
Köntösét szorosabbra fogja.
Kinn csomókban állong a köd.

Tizennyolc század. Az utolsót
éjfélnyelte be a hab.
Fenekre süllyesztett koporsók
az idő-óceán alatt.

De a szabadság és a szépség
– legyen álom vagy dal csupán –
nem bukkhat le a mélybe végképp,
nem temetheti óceán.

Az ezredvégi nagy szeánszon
hívom a költő szellemét:
„Mester, merre van az az álom?
Az a dal hallható-e még?”

Megjegyzés. A kérdéses verset („Der Antritt des neuen Jahrhunderts”) Schiller valójában 1801 tavaszán írta. Az időpont önkényes megváltoztatásáért elnézést kérek. – A két dőlt betűs sor idézet Schiller verséből.

Cinkos, aki néma

Jönnek a patkányfogú szörnyek,
lidérces alvilágból, poshadt
bugyrokából napvilágra törnek,
meggömbült testeken taposnak.

Jajong az aszfalt, csorda csörtet,
bűz száll utána utcahosszat,
dühünk, szégyenünk csenddé görnyed,
fásult gerincek hajladoznak.

Pedig tudni kell: nagyot téved,
aki úgy véli, hogy kitérhet,

hogy bújni jobb, és merni rosszabb.

A költő verse őt kötözte
a szégyenfához mindörökre:
néma cinkosát a gonosznak.

Esélyek

Rövidülnek a napok,
hosszabbak a tegnapok,
kurtábbak a holnapok.

Egy dal sír haldokolva,
csuklyás, garázda horda
mártja szurokba-tollba.

Mit vársz, s terád mi vár még?
Burjánzik barna árnyék,
vacogó erdőkön átlép.

Várhatsz golyóra, késre,
suttogva, hogy ne sértse
a hóhért pissenés se,

lapíthatsz búzló sárban,
vermekben, holtra váltan,
háztalan és hazátlan.

Szöknél? Hol védenek meg?
Mordul mogorva felleg,
a rögök is kivetnek.

Remegjen bár a térded,
nemet sziszegj a szélnek,
gyürkőzz – nincs más esélyed.

Mint Sándor

Ha csak egy egész kicsikét is
olyan lehetnék, mint Sándor,
indulatában mindent látó,
élni és halni egyként bátor,
ha egy kicsit olyan lehetnék,
nem félnék a megaláztatástól,
csatorna-szótól, kitanult ököltől,

a rettegés gyalázatától,
dühöm megóvna, szikrázó páncél,
méltatlan élettől-haláltól,
ha csak egy egész kicsikét is
olyan lehetnék, mint Sándor.

A kapitány parancsa

Ahol makacsul összekapaszkodik
egyik napnyugtával a másik felszippanva minden
logikus kiszámítható horizontot
ott küszködünk araszolva – mögöttünk
elsüllyesztette a rengés a szárazföldet szökőárba fulladt a
kontinens
ránk döndült a végtelenség vasajtaja
mi más választásunk lehetne ezek után
mint kémlelni a tornyozódó vizeket
hátha kifogjuk egy faág sodródó üzenetét hátha egy
hajnalon
part párázza végre a szemhatárt nem alattomos
felhők varázslata
de ha százszor megcsal is a lékör vagy a láz
ha minden meginog akkor is megdönthetetlen tény marad
hogy nincs más út mint ez az egy ez az úttalan

nem én rendelem tehát én csak továbbítom a parancsot
matrózok az árbocokhoz kormányos irányt tartás
mozgás fiúk a szivárgást betapasztani
fel a kosárba legény hogy a partot el ne szalasszuk
a partot mely behúzódott a nap ideiglenes ravatala mögé
de fel fog kéklenni egyszer hacsak
ez a háborodott golyó ki nem lódul alólunk

Induló

*Zammhalten miass ma
sunst san mir verlurn*

*(Össze kell tartanunk,
különben elveszünk)*

Bécsi munkásdal

A tőke, mint ököl,
szemközt csap, meggyaláz,

ledönt és összetör,
a tőke nem cicáz.
Facsar, kiszív, lenyel,
vagy megrág és kiköp,
furkóval kerget el,
az árokpartra lök.

Nem így ment ám sorod
egy másik ég alatt,
volt kenyered, borod,
nótád is néhanap.
Ember voltál – de ma
urak kapcája vagy,
futsz, mint kiveret kutya,
égő erdőn a vad.

Félhetsz, ha van fiad,
les rá ólomgolyó,
sírhatsz lányod miatt,
cseléd lesz vagy lotyó.
S ha sírsz vagy átkozódsz,
szentektől kérsz csodát,
gaz és tüskés bozót
csak burjánzik tovább.

Magadban, mondd, mit érsz?
Legyűr a sok pimasz.
Fogózzon kézbe kéz,
s leszünk vas, nem viasz.
Hazánk is lesz megint,
mihelyt vassá leszünk!
Csak fogjunk össze mind,
különben elveszünk,

csak fogjunk össze mind,
különben elveszünk.

Gyökér

Hogy is volt annak idején,
vártán a sosemvolt tavasznak?
Remegés a fűszál hegyén
mit üzent egy szellő-kamasznak?

Kis csitri dalt, félszeg szerelmet
csend fog marokra, jéghideg.
Hang, mozdulat magába dermedt,
semmi felel a semminek.

Rejtőzve valahol a mélyben,
csak a gondolat, ami él,
hallgatagon és észrevétlen,
mint kúszni készülő gyökér.

Jelek az időben

Ecetes borok órája ez
romlott ízek metszett pohárban
sárló vénasszonyok órája ez
csoszogva illegnek bakfisruhában
csattogó bokák órája ez
groteszk pókhálós bálutánczat
hol hangtalan denevérek és
kenetlen kerekék muzsikálnak
váz-gavallérok órája ez
kik az élőt táncba ragadják
ihajcsuhajok órája ez
kurjongó penészfoltos vigasság
fennakadt szemek órája ez
riszálnak bíbor hullafoltok –
ám ez az óra, igen, éppen ez,
az ocsúdások órája lesz,
a haragé,
mely visszaperli ember-mivoltod.

A Van és a Nincs

Sok baja van a Van-nak,
meg gondja is, de mennyi,
a Nincsnek jaja van csak,
s elfelejt néha enni.
A Van mindig vanabb lesz,
zsömlét vajaz bajában,
a Nincs meg egyre nincsebb,
s jó napja van, ha süthet
két szem krumplit hajában.
De ha sorsába békül,
végül azt sem kap étkül,
ehet, ha jön az ünnep,
ropogós macskasültet,
vagy hajat krumpli nélkül.

Szabadság

Ha lámpa volnál,
este meggyújtanalak,
hogymindenkinek világíts.

Eső ha volnál,
lehunynám a szemem,
és az ég felé fordítanám az arcomat.

De a seholsincset hol keressem?
Hallgatnak a fűszálak,
tanácstalan a szél.

Pedig valamikor megszólítottalak,
válaszoltál is, úgy emlékszem.
Csak hát nem tudtam vigyázni rád.

Kilötyögtél a poharamból,
szétgurultál a kosaramból,
elszivárogtál az ajtó hasadékán.

Vajon megtalállak-e a szivárvány mögött?
Igaz, kicsit hosszúnak látszik az út odáig,
mégis muszáj nekivágnom, mást nem tehetek.

Holtodig, s azután is

Ha a szavak kifogytak,
a kéz tán szólni tud még,
s ha szorítani gyenge,
ha már az ujj se rebben,
jelezzén a tekintet,
egy lobbanásnyi fényjel,
bujkáló némajáték.
De ha arra se futja,
ha már szemhéj se moccan,
ne félj, nincs nagy baj így sem,
ne félj – csak azt az egyet,
azt a megfoghatatlant,
álmok, hitek, szerelmek
fényét, mely csillagodnak
sebeiből szivárog,
fogd fel a tenyereddel
cseppenként, és sugározd
holtodig, s azután is.

Bruno

Györe Imrének

Tüzes fogók és kísértő szavak
sulykolták váltva, hogy választhatok.
Ugyan mit? Tűz helyett gyalázatot?
Nincs válaszút, ha a szellem szabad.

Ma már áttetszők a börtönfalak:
szőlővel dús a domb, lüktet-lobog
az ég pereméig futó habok
időtlen arcán a nápolyi nap.

Félelmek nyila, acélhegyű túske
nem döf már torkon, nem rettent a máglya,
tévútra sem csal áltató remény.

Holnap megégek. Szégyenüknek füstje
és igazannak diadalmas lángja
együtt csap fel a Virágok Terén.

Vak lomb alatt

Bíbor falak
leomlanak
csapzott hegyek
lefekszenek
sebzett folyók
vak ég alatt
üveggolyót
gurítanak

Tüskés idő
bozótja nő
mérges bogyó
jelen jövő
üveggolyó
hová gurult
milyen verem
könyörtelen
mélyére hullt

Vak lomb alatt
a föld kifagy
keresheted

ki vagy mi vagy
otthontalan
kereng a lét
nincsen hogyan
hová miért
nincs itt vagy ott
se fönn se lenn
csak tetszhalott
történelem
vak lomb alatt
már semmi sincs
már nincs egyéb
csupán a nincs

Vak lomb alatt
mégis matat
sután a kéz
keres-kutat
talán akad
megbújva még
a csend mögött
egy gondolat
talán kiszól
a föld alól
egy dal melyet
el nem dalolt
még senki sem

Ha szól, ha nem,
már rajtad áll,
csak rajtad áll
élet-halál:
vak lomb alatt,
hol feketébb
éjnél a nap,
őrizd az ég
kéklő tüzét,
mely benned ég,
hogy számon tarts
és számot adj.

Strófák

1.

A kidőlt fa nem kíváncsi,
nem nyújtózik eget látni,
csillagot nem tűz hajába,

szelekkel nem száll vitába.

2.

Ami szín volt, most kilobban,
ami szó volt, szól titokban,
bekerít a fullasztó éj,
szorosan zár a dióhéj.

3.

Élni héjban, betokozva
levegőtlen vak burokba,
készülődni moccanatlan,
héjrepestő nagy haragban.

Hegyet zúzván

Perc hull a percre, év az évre,
mint kőre a leejtett csésze,
csörren, törik dirib-darabra,
senki többé meg nem ragasztja.

Csepp hull a cseppre, vér a vére,
nyom nélkül szivárog a mélybe,
közönyös rétegekbe zártan
gyűlik a hallgatag homályban.

Idők időtlenné kövülnek,
tömbjeik hegyé nehezülnek,
súlyuktól megreszket a mélység,
sziklába rejti szívverését.

Nem látja szem, fül sem gyanítja,
miféle titkot rejt a szikla.
Csepp hull a cseppre, gyűlik, árad,
pereg a perc, az év, a század.

Folyó sodra remeg a cseppben,
habzó harag, fékezhetetlen,
s hegyet zúzván dirib-darabra,
dübörgőn csap fel a szabadba.

Muszáj lennie fülnek valahol

*...ha elporlanak a hegyek,
tenger kiszikkad, világok ledőlnek,
van szerelem, csillagnál fényesebb,
amely túléli őket.*

Talán üzenet

Az idők jégfoggal harapnak.
Vére hull várandós nyaraknak.
Tücskök hajszálüveg-ciripjét
gonosz kis szelek tördelik szét.

Hült álmok – hóba dőlt vitézek –
nyitott szemmel az égre néznek,
halott a hold. Fél arca sárga,
felét egy dögmadar lerágta.

Hol van akárki, bármilyen lény,
ki ha szól, nem a semmi nyelvén?
Egy élő kis füvecske hol van?
Hol a valahol a seholban?

Jár a tekintet, mint didergő
vad, kin nem könyörül az erdő,
rögbe túr, felhőbe fogózik,
bogoz képzelte és valódit.

Néha rés villan, mint tünékeny
sejtés, a vasból öntött éjben,
néha láng gyúl egy penge élén.

Talán üzenet, nem lidércfény.

Girolamo testvér

„Ne féljete a pásztorruhába bújt
farkastól, de féljétek Jézust, a pász-
tort.”

Fra Girolamo Savonarola

A lilium városában,
hol mosolyból köpenyt varrnak,
és alatta tört viselnek,
hol a szájból, mint veremből,
csusszan ki a szó sziszegve,
hogy torkokra tekeredjék,
hol a sarkon útonálló
rágalom les, és hazugság
csap le rád a kapualjból –
a lilium városában,
hol a bűnök fonadéka
sarcot vet a napsugárra,
téged szólongatlak, Jézus:
csillagok szelíd királya,
báránnyelűk fodrozója,
de bíránk is, ki a bűnre
lesújtasz, bár fedje bíbor,
és jutalmad csak a jóké –
ím ajánlom szegény lelkem
kegyességed oltalmába,
ím esengek: vess a tűzre,
adj váltságul a gonosznak,
hogy elhagyja ezt a várost,
és szélhordta hamvaimból
a te liliumod nyíljék,
a te rózsád illatozzék,
arcát fordítván a napra,
szirmait el nem hullatva.

Pára

Az éjszaka üvegén
mi ez a párafolt:
egy valaha-volt csillag
utolsó lehelete,
vagy első életjel, egy felsíró
újszülött csillagé?

Összeomlások és újjáalakulások robaja
vacogva elcsendesül a fényévek
közömbös jégmezőin,
sorsok keringenek

kérdéstelenül és kérdezetlenül.

Csak egy leheletnyi pára sejteti
az éjszaka üvegén,
hogyszer egyszer megbolydul a csend,
s a kövek énekelni fognak.

Ismeretlen költő

Olvastam egy verset, egy ismeretlen költőét,
akinek születése a lexikonok szerint
csupán a jövőben lesz majd esedékes.
Nekünk, múltbelieknek ajánlotta művét,
mely a tengerfenéken íródott, ahol
– mint tudvalevő –
igen nagy a sötétség és a nedvességtartalom,
továbbá nincs papír, se írószer,
írni tehát fölöttébb nehéz,
kiváltképpen olyan egyénnek, aki még meg sem született.
Nem is írásban kommunikált a szóban forgó költő,
hanem empátia útján,
számítva az olvasó beleérző hajlamára.
Nem volt a versében se rím, se mérték, se ritmus:
ilyesmivel bajlódni
kinek van odalenn hangulata.
És hogy a vers miről szólt?
Az inkább a sorok között volt olvasható,
illetve lett volna minden bizonnyal, ha vannak sorok,
de hogyan lehetnének sorok ott, ahol szavak sincsenek?
Mostoha körülményei folytán a költő
a semmit írta semmi-kézzel a semmibe,
önzetlenül, kétségbeesetten, figyelmeztető célzattal.

Összeállítás natúrban

***Borisz Jelcin levele az elnökválasztás
előestéjén
Blednih háborús veteránhoz:***

*„Dmitrij Arhipovics! Nem tudom, melyik fronton, melyik
ezredben harcolt, hol ütötte az ellenséget, a szárazföldén, a
tengeren vagy a levegőben. Csak annyit tudok, hogy Ön
győzelmes veterán, aki Oroszországot védelmezte a
legsörnyűbb, legkegyetlenebb háborúban. Ön életben van,*

és minden, amit mondhatok, csupán ennyi: mélyen meghajtok Ön előtt.”

Blednih háborús veterán válasza Borisz Jelcinnek:

„Azt írja, mélyen meghajol előttem, győzelmes veterán előtt. Ez az Ön részéről, elnök úr – az Ön részéről, aki eltörölte a föld színéről hazámat, a Szovjetuniót, amelyet 1942 februárjától a háború végéig a lövészárkokban védtem, leszámítva a két sebesülésem miatt kórházban töltött időt – ez, elnök úr, az Ön részéről aljas képmutatás.

Blednih D. A... hadirokkant.

Újsághír („Pravda”, 1996. május 15., szerda)

Május 9-én Szevasztopolban a Győzelem Napjának megünneplésére felvonult háborús veteránokat gumibotos rendőrök és egyenruhás suhancok támadták meg. Az aszfalton szanaszéjjel heverték a kitüntetések.

Magánkiáltvány

VILÁG PROLETÁRJAI,
EL NE VESZÍTSÉTEK A LÁNCAITOKAT!
FRÖCCSÖKBEN ÉS SÖRÖKBEN PÁCOLÓDVA,
CSÖRGESSÉTEK CSAK, MÍG LE NEM ROHAD
ÜSZKÖSÖDŐ BOKÁTOKRÓL A HÚS!

A torony

Ni, hogy gurul Nyikituska,
mintha bökné dákó!
Ni, hogy járja ugrabugra,
táncos léptű pereputtya,
Májfolt Miska, cár atyuska,
meg a főnök, a bajuszka,
Pemzli Dolfi bátyó.

hallgató

hold alatt,

(Kőtenyéren

torony áll a

csúcsán csillag

vére alvad,
fennakadt.)

csúcsán az éj

Torony tövén a föld kemény,
szikrát vet az ásó,
hajlong a négy serény legény,
négy szál gödörvájó.
Gödröt ásni egy se lusta,
Nyikituska, cár atyuska,
Miska, meg a bátyó.

nem zenél,
szél,
számlapon
denevér.)

(Toronyóra
kerekébe kap a
esőmarta
ki-be tér a

„Láblógázni, ülni veszteg,
nem jobb, gödörvájók?
Miféle kincset kerestek?”
„Csak egy láda vaskeresztet,
meg egy pléh horogkeresztet,
és hozzá a zászlót.”

valaha
dalia,
is ásta,
támadjon soha.)

(Ide szórta
rubincsillag-
megtaposta, el
föl ne

Torony tövén a föld enged,
fémet fog az ásó.
Megnyitja az elfelejtett,
betemetett régi vermet,
hol vassérgek seregeinek,
penészik a zászló.

volt egykoron,
az, nem torony,
alól kinyúl,

(Mi torony
csupasz váz
csontujj, föld
sebet ejt egy

homlokon.)

Ni, hogy mászik, ni, hogy kúszik
Pemzli Dolfi bátyó!
Nyikituska, cár atyuska,
meg a Miska sarkantyúzza,
hajtja tapssal csorba csúcsig,
dohszaga mint uszály úszik,
derekán a zászló.

zászló feketéik

fúj a szél,

elalszik,

föl se kél,

elalszik,

föl se kél.)

(Tornyon

méregfelhőt

ki elkábul és

holnap az már

ki elkábul és

bizony többé

Alternatívák

Szocializmus vagy barbárság – valaha így állt a kérdés

A mai tét nagyobb:

szocializmus,

vagy elkeveredünk

a tejutak porával,

beszippantja emlékünket

a súlytalan őselem,

és jó esetben is

csak a valószínűtlenségek lappangó réseiben,

a parttalan időkből

szinte ok nélkül feldobódó

körömnyi szárazon

találhat egyszer új kapaszkodót

valami emberhez hasonló –

A történelemnek persze nincsenek

eleve lezárt kérdései:

minden elágazásnál,

a legvégsőnél is,

az osztályharc határoz.

Hamlet a kalózhajón

Fogolyként van időm e bárkán
töprengeni sorsom fölött,
mely feszes íj, szárnyas szivárvány
volt, míg apám élt, s most törött

nyakkal csüng, mint macska a spárgán,
mit rácsomózott egy kölyök –
De mit beszélek: vízi zárkám
nem is rossz: itt nem sündörög

kikent farkasfi, méznyelvű spión,
rongy rosenkrantzi, guildensterni nép!
(Lesz-e egyszer honunk, Horatióm?)

Sajnos, csak hármukat küldtem pokolra.
Neveket mormolok. Töröm ha volna,
úristen, mennyi dolga lenne még!

Elszoktam a beszéd-től

Elszoktam a beszéd-től, bukdácsolnak nyelvemen a szavak.

Az írás, az persze más: van idő pepecselni,
matatni, próbálgatni, cserélgetni, mint egy kirakós játékban,
míg az összedobált töredékek
helyükre nem találhatnak.
A beszéd viszont rögtönzésre kényszerít.
Muszáj fölszedni az első útbaeső szót,
még ha tudvalevő is, hogy pocsolyaízű lesz tőle a száj,
a gondolat megavasodik,
és egy sose látott idegenre mutatva,
kell majd megkérdezni zavartan:
„Ez én vagyok?”

Hát igen, fonnyadt írásutánczat a beszéd.

Csak az a baj, hogy az írás se több, mint
messzi tengerek emléke egy palackban,
szélvész álmodó asztali ventilátor,
gyufalobbanás, nem géppuskatűz.

Töprengő

Lábatlanok táncolnak a szétraíró csend ütemére,
hang nélkül ellik a csődör, Othellót megfojtja a féltékeny
Desdemona.

Bizony, sebet ütött égen és földön a lándzsává hegyesült
idő,

átvérzik a szennyes kötés, nedvesen ragyognak
a kibelezett utcán a kábelek.

Itt mérlegelni kell felelősen, vérszagú szél sürgeti a döntést:
tigrisharapás vagy kígyóölelés, a nyaknak melyik
előnyösebb?

Jó lenne persze, ha a roskatag váll elhurcolhatná
a mázsás hiányt, a semmivel megrakott zsák ólomsúlyát
az elodázott kürtszóig, amely
lerontja majd ezeket a falakat.

Az öntevékeny váza

Mivel durung sújtott le rája,
ripityára törött a váza,
ősi törvény lévén a földön:
agyag a vastól összetörjön.

Ám a mi vázánk lélek s jellem
dolgában ép volt, törhetetlen –
vagy megszállott? Rögeszme rabja?
Mindegy: fontos csak az, hogy
cseréphez cserepet tapasztva,
magát apránként összerakta.

Kicsit kajla, itt-ott a máza
lepergett – mégis újra váza.

Ha tán kezvedbe akad egyszer,
régész, bánj csínján e lelettel.

Életkép

Tegnap leült a tegnapelőtt
a mának asztalához,
felfalni holnapunkat.

Duzzogó paraszt

Egyik barátom, ha torkig volt már a várossal,
azt tervezte, visszamegy parasztnak, és
kidíszíti egyetemi diplomáival a téesz-istállót.

Ez a barátom meghalt azóta, a téesz úgyszintén.
A diplomák talán még kallódnak valahol,
homlokukon a betiltott önkényuralmi jelképpel.

Istálló

Ha megfeszül is, csak gyűlik a trágya,
és Herkulesnek minden tagja fáj.
Tíz perc egy rózsakertben – ez a vágya,
s hogy forduljon fel Augiász király.

Maximum

A tényt felmutatni
okaival és következményeivel:
ez a maximum.
De szivárványt a nyúlketrecekbe, az nem megy.

Kunz von der Rosen

Ha kérded, olvasó, hogy vajh ki ő,
az illető, ki hallgatott e névre,
amely nevet, habár nem volt dicső,
az emlékezet táblájáról mégse
törölte le nyom nélkül az idő,

nos, halld: a férfiú, kit nem csekély
okból kímélt a történelmi spongya,
se pápa nem volt, sem győztes vezér,
csupán a császár udvari bolondja,
sallang. Selyemgatyán rojtos szegély.

Urak rongya? Vagy csak látszatra az?
Zizzen a hír, hogy ő az úr a háznál...
Külsőre bárány, lélekben csikasz,
és ujja körül forog Miksa császár.
(No persze, ha a szóbeszéd igaz.)

Kell a vigasz, hol zsákszám áll a gond,
és fejet kókaszt a korona terhe!
Elkél biz ott egy rátermett bolond,
kinek tréfáin fölpezseg az elme,
kinek mókája színhús, semmi csont.

Volt ám egy tette – szinte műremek!
Csak elfogódva szólhatok felőle.
Azzal szerzett nagy rangot, hírnevet,
és leghátulról rúgtatván előre,
a császár fő-fő tanácsosa lett.

Ez úgy esett, hogy épp ülésezett
a birodalmi gyűlés, és gomolygott
tengernyi népség, grófok, hercegek,
lotyók, csatlósok – midőn a bolondot
a múzsa ujja érintette meg.

S mondá a fennkölt égi hölgy: „Ahány
vak koldust rejt itt sikátor és csapszék,
gyűjtsd egybe mind a város piacán,
ahol közésre vascölöp veressék,
hozzá kocát kötöztess. Azután

husángot a kezekbe, jókorát!
Tüzeld a hadat nemes küzdelemre,
s győzelmi díjul ígérd a kocát
a szerencsésnek, ki úgy csapja fejbe,
hogy elterül. Menj hát, ne tátsd a szád.”

S lám, a pór már a piacon tolong,
poroszlók pajzsától megnyomva, hátrál,
az ablakokban úrinép szorong,
erkélyen, karosszékben Miksa császár –
s jelt adván, sípjába fúj a bolond.

Indul a viadal: husáng forog
a kocáért, mely visítoz riadtan,
hangja felé nyomulnak a vakok
csapkodva-bőgve, torlódó csapatban,
éjük vizén habarva vérhabot,

ütés zuhan vaktában, csont reped,
hibbant indulat fogakat csikorgat,
reccsenő dióhéjak a fejek,
dühöngő lábak testeken tipornak –
a nép vidul, és nagyokat nevet.

„Üsd, vágd!” – harsan a harsány biztatás,
míg ki nem dőlnek egy szálíg a sorból,
s dong a halál, mint jóllakott darázs,

nyöszörgés rebben ki a lucskos porból –
csak a disznón nincs seb, se karcolás.

Az ő sorsa a császár asztalán,
bő borsos lében telt be aznap este,
a hét országra szóló lakomán,
hol úri vendégben nem volt hiány,
s bor mellett vígan csúszott a tokány,
midőn fő-fő tanácsosává tette
bolondját Habsburg Maximilián.

Machiavelli San Cascianóban

*Machiavellit, a nagy író és histori-
kust, a Mediciek parancsára 1513-ban
összeesküvés vádjával letartóztatták,
megkínózták és börtönbe vetették. Sza-
badulása után, amelyet csak a szeren-
csés véletlennek köszönhetett, San
Casciano-i birtokán élt száműzetés-
ben.*

Fölhúztak s leejtettek a csigán,
írnok lesett: ha vallók, följegyezze.
Kínok ízével keserűit a szám.

De ártó szó nem jött nyelvemre egy se!
Az ész tartotta féken rettegésem.
Börtönbe löktek. Féreg mart sebesre.

Aztán a rács kinyílt. S nem nyílt ki mégsem:
hazám kígyóké, tükre a pokolnak,
s ha jön az este, nincs hová betérnem.

Sodor a szél, mint tépett varjútollat,
szép Firenzémet bekússza a gyom,
sorvataj ágról a remény lefonnyad.

Ki könnyít e hon sorsán – sorsomon?
A bujdosónak ti segítetek,
Dantém, Petrancám, Ovidiusom!

Tudok egy jó madarászó helyet,
ott olvasok. Vagy az erdön tekergek,
a favágókkal elbeszélgetek,

aztán ebéd, s egy kupa lőre mellett
társalkodóm a derék kocsmánéppel,

megtudván, hogy a tehénke megellett,

esőt kíván a zab, s hol járt az éjjel,
melyik asszonnyal vétkezett a pap,
vagy hallgatom, mint szidják szenvedéllyel

a szipolyt, az úri gazságokat.
Jön a mészáros, két mészégető,
a molnár egy tál birkahúst bekap,

és kezdődhet a gondfeledtető
kockajáték, hol egy peták okán
hajbakapunk, hogy reszket a tető.

Így ballag el békén a délután.
Mécs gyúl a földön, és még több az égen,
szétszéled lassan kis kompániám.

Az én órám ez. Készülök serényen,
le mosom otthon arcomról a szennyet,
magamra öltöm legszebb öltözékem:

a képzelet – derék ló! – már siettet,
hogy nyergében a régmúltat bejárjam,
Rómát leginkább, hol hősök születtek,

s kitudjam, hogyan szereztek hibátlan
tetteikkel dicsőséget hónuknak,
s az én hazám miatt fetreng a sárban.

Beszélgetek velük. Fogom a tollat,
följegyzem szavukat, sort sor után.
Okulás lesz tán majdani koroknak.

Tenéked szánom, ó, Itáliám!
Néked adnám lelkem jobbik felét,
hogy szabad légy, mint voltál hajdanán,

nem idegenek portáján cseléd.

Egykedvű

Tollázkodik az idő a háztetőn
egy pihe-perc kihullik
áttetsző tenyéren hintái
böngészi a felhólyagzott homlokzatot
a második és az első emelet között kicsit elgondolkodik
legyintene tán ha volna mivel

aztán ereszkedik tovább
a húgy és a kutyaürülék felé.

Marcang

Nagyon zavarnak az időtlenségek,
kiváltképpen a sajátjaim.
Bicegő képek a versben,
természetellenesek, mint egy megtekert,
modoros barokk végtag.

Vagy tudós tüsténkedéseimben egy-egy
belopózott ökörség,
amit kipenderítettem volna, ha szemem
át nem szalad könnyelműen a sorok
csukott ablakain,
nem fürkészve, mi lappang a függönyök mögött.

Utólag aztán képen vág a kinyomtatott
bosszantó véglegesség,
szeretném falba verni a fejem.
(Büntetésül pöcköltem ide ezt a közhelyet.)

Azt kérdeztem egyszer Ladányitól:
„Te az összes verseidet írod, vagy mindjárt a válogatott
verseidet?
„Az összesét – mondta –, nem lehet mindjárt a
válogatottat.”

Hát ez megnyugtat egy kicsit.

Toll és lóvakaró

így szólt egyszer a versfaragók fejedelme, Marino:
„Költő, hogyha a versed meghökkenteni nem tud,
dobd el a tollat, dolgozz inkább lóvakaróval.”
Meghökkenteni? Ahhoz elég kitakarni a tények
szörnyeteg arcát, nincsen szükség míves igékre.
Ámde ha vélnéd, érdekesebbek a nyálbuborékok,
hentergések aszott divatokkal a sanda homályban,
mímelt mélység, melyben semmit markol a semmi –
nos, bújj sznob fenekekbe, barátom, s menj a fenébe

Az írás akrobatikája

Két hegyfal között
kötélhídon billegnek mondataim,
könnyedén, fesztelenül,
illetve tulajdonképpen fogcsikorgató fegyvelemmel,
tudva, hogy elég egyetlen pillantásnyit
engedni a mélység hipnózisának,
és összezúzódznak odalenn,
tudatlanságom éles kövein.

Eszelős

Keskeny perselynyílás a horizonton:
abba csúszik bele esteledéskor
egy pénzdarab.

így ejt majd téged is feneketlen
perselyébe egy eszelős fősvény,
még koppanni se fogsz.

Lux perpetua

Törlőrongy a halál: ledörgöli majd
emlékemről a homályt, a foltokat,
kifényesülök, miként
történelemkönyvben a hajdani,
ma már ellenőrizhetetlen dicsőség,
vagy nagytakarítás után az ünnepélyes
rézkilincs,
a szabadságát felragyogtató ablaküveg, mely
végre kibújhat az esők
szennyest, csíkos rabruhájából –

egyszóval, csak sajnálhatom,
miért nem voltam élve az,
akivé holtomban – remélem – leszek.

Összegezés

Csak ne maradjon semmi fontos
elvarratlanul,

kimondatlanul,
félbehagyva,
csak mindig többet
legalább valamivel
a lehetségesnél.

Csomagolás

Ha majd készülni kell, becsomagolom,
ami a legszükségesebb:
nyáresti ég
kendőnyi kékjét, moccanó
fűszál nesztét,
meg egy bársonysötét
darabka felleget,
mely őrzi még
hallgatagon a rejtett zenét,
villámok sistergő üzenetét.

Nézelődés a folyónál

A folyó, amelynek emlékezet a neve,
maga építi és rombolja medrét,
szándéktalanul, vagy legalábbis
homályos indítékok szerint.
Felszínén mindenféle hordalék,
uszadékfa, haltetem, itt-ott
egy gondolathéj, csillagtöredék,
s a zavaros, remegő üvegfényből
visszaréved fél évszázaddal ezelőtti arcom.

Egymást nézegetjük,
nem firtatva, mire gondol a másik,
és sorra mellénk telepednek
a meg nem virradt nappalok,
vércseppel a homlokukon.

A régi lányok

Mostanában a régi lányok
odasuhannak ablakukba,
hogy egy szál frissen szedett álmat

tűzzek hajnalban a hajukba.

Szívükben kis titkok fogannak,
kósza dalok, hamvas mesék,
arcuk tűnődő, mint a harmat,
ha tükrén megremeg az ég.

Keresni foglak

Fölfeslett ég alatt
hallani vélem
néhanap
vagy inkább
bőrömon érzem
hangodat
mint hús emlékét
egy tenyérnek –

de szétpattant
a pillanat
nem tudja senki
merre vagy
s én tapogatva
mint a vak
keresni foglak
míg csak élek

Hallgatag hűséggel

Éjszakák vásznára, álmok bársonyára
hímezlek a magam vigasztalására,
felejtett dalokból, szivárvány ívéből,
erdő hűvöséből, tavaszom színéből.

Emlékszel? Mire is – a ránctalan égre,
surruló fényekre, sosemvolt zenékre?
Összebújt csendekben, hol a perc időtlen,
a mondatlan szónál mi szól érthetőbben?

Elárult csendekben máig rejtegetlek,
mint homályt a kűtmély, ragyogást a felleg,
mint elsüllyedt hajót őrizget a tenger,
hallgatag hűséggel, szótlán szerelemmel.

A kiáltás

A kiáltás kikaparta magát a rászakadt
tetemes mennyiségű omladék alól,
és elindult világgá, hogy fülekre találjon,
vagy ha ez a kívánság túl szerénytelen, egyet legalább,
egyetlen fület csupán, amelyik meghallja őt.

Ment-mendegélt, baktatott a kiáltás
hegyeken-völgyeken át,
elfáradt, megpihent, indult tovább,
nehezedő léptekkel, zökkenő
lélegzettel,
botladozva, bottal vonszolódva,
de fülek helyett mindenütt csak pusztaságra lelt.

Habár egy ízben, alkonyattájt, mit látott?
A vízparti fövenyt szemhatárig
fülek borították, fehérek, rózsásan ragyogók,
gyöngyházzsínűek és mindenféle nagyságúak,
inggombtól a csészealj-méretig.
Csakhogy oly gyanúsán áttetszőek voltak
a párázó, permeteg fényben,
mintha káprázat lebegtette volna valamennyit,
így a kiáltásnak némi gondolkodás után
el kellett ismernie,
hogy ezek nem az igaziak.

Hát akkor tovább,
akár két bottal is, bárhogyan, csak nem feladni.
Muszáj lennie fülnek valahol.

Kürt és dob

Petőfi ellobbant,
kürtjét szél se fújja,
Ady harci dobját
benőtte a dudva.
Népek nyakig ülnek
poshatag eszmékben,
elgyávult szívekből
kiszökött a szégyen.

Micsoda világ ez,
hol a tisztességet
jó, ha felfogadják
gazékhoz cselédnek?

Ahol kenyérhajért
hajladoz a szolga,
korbács-suhongató
kezeket csókolva?

Ki el nem zsványul,
marják nyálzó férgek,
homlokára láz süt
tűzpiros pecsétet –
Sándor kürtjét végre
megfújni ki fogja?
Kinek a kezében
döndül Ady dobja?

Dadogva bár

Aranyszabály:
hallgass, ha nincs mit mondanod.
De ami fáj
földnek, csillagnak, azt muszáj
nevén nevezni,
mindennapos, konok
dühvel, dadogva bár,
míg csak a nyelv mozog,
hangot formál a száj.

Egy kötelezvény záradéka

Törjön ketté a toll,
ha elfelejtené,
hogy távoli őse
egy kiegyenesített kasza volt,
fulladjon el a szó,
ha nem tud ökölbe szorulva
szétcsapni,
megfontoltan, hidegen, de
az arcul vertek indulatával.

Hipnózis

I.

Lyukas az ég, elrozsdált bádóg,
résein félelem csorog,
összebújnak a bőrig ázott
dalok, didergő verssorok,

pehelynyi fény sír, mint a gyermek,
ki a sötétben elveszett,
botorkálnak félvak szerelmek,
sikolyok, tébolyult neszek,

szél száguld, habos szájú dúvad,
kivillantva tépőfogát,
ahol elzúg, halálszagúak
a leterített almafák,

elkékült országok verődnek
egymáshoz, nyakukon kötél –
mákony kellene, sűrű főzet,
aludni, míg itt jár a tél.

II.

Hogyan lett ismét úr e tájon
a cafrangos, szájas ripők?
Milyen hipnózis, ferde álom
nyűgözi a bódult időt?

Darutollak és rókaprémek,
vedlett farsangi maskarák,
miféle szívtipró igéket
tud ez a szélütött világ?

Csalót kendőz a hitvány festék,
pőrék a bemázolt szavak!
Eszmélni kell, amíg lehet még,
míg van ép mag a föld alatt,

míg él egy zátonyon a hűség,
ez a szívós hajótörött,
s tűhegynyi rést keres a fű még
a rászakadt kövek között.

Beatrice

Nyolcéves volt az Arno-parti lányka,
midőn azt a fiúcskát megigézte,
ki csak egy évvel volt idősebb nála.

S a fiú sűrűbben járt a misére,
hogy a leányt, ha messziről is, lássa,
behúzódván a templom szegletébe.

Ó, lopott percek titkos villanása!
Ó, szépség szirma, mely lehull remegve
a karmos szélben, s nem nő soha mása!

Elment szegény. S ki tudja, létezett-e,
nem mese volt-e, felhők fényvarázsa?
De a költő mindhalálig szerette.

Talán csak elgondolta, kitalálta,
szelíd nővérnek, szüzi szeretőnek,
kit melengethet gyengédsége lángja.

Mert ölelgetett mindenféle nőket,
de igazán csak egyet szeretett,
a legkülönbet, az álomból szóttet,

tudván: ha elporlanak a hegyek,
tenger kiszikkad, világok ledőlnek,
van szerelem, csillagnál fényesebb,

amely túléli őket.

Sziszifusz elvtárs

„Ha legyőztek minket, kötelességünk, hogy mindent előlről kezdjünk.”

Antonio Gramsci

Vannak idők

Vannak idők, amikor
többől kiszakadnak a
kettérepedt szavak,
kiégett rímek üszkös
csonkján keserű szél lobog,
omláson, szeméthegyen,
tölcsér peremén,
mint egy robbanás túlélői,
kábult gondolatok keresik
egymás árnyékát.

A káosz azonban
nem lezárás, csupán
véres dialektika,
hátborzongató bölcsessége
a természet ősvadonában nemzett
történelemnek,
mely próbálatlanokra
nem pazarol összhangzatot.

Pillanatkép vonatablakból

Fölverte az országot a gaz.
Szétszabdalva a föld,
mint egy baltával feldarabolt szerető.
Horpadt tehén turkál gyér füvet,
ló küszködik, tompa szégyenében
lehajtja fejét a napraforgó.

Ivott a költő

Ivott a költő, szegény,
mert elviselhetetlen a jövőbelátás szörnyű adománya,
és a jelenbe látásé nemkülönben
ebben a dögszagú közegben, ahol a népség
lábtörlőnek használja a remény szöttesét,
és elbotlik saját árnyékában.

Játékos gyermek

A buszon egy kisiú
pisztolyt nyomott a tarkómnak.

Igaz, csak játékpisztolyt.
De azért kezdetnek nem rossz.

Azon a nyáron

Azon a nyáron
lomhán ejtőző
terepszínű tetvek
tapadtak meg a
levelek fonákján:
kerek lyukakat rágtak,
lakmározta napestig,
párazottak, elaludtak,
és másnap újra kezdték,
levélről levélre haladva
szétmarták a lombot,
mint fazekat a rozsdá,
kicsurgatták
a holnapi verőfényt,
bőkezű esők
édességét,
álmok ízét, csillagmuzsikát,
ejtőzve és emésztve
a levelek fonákján,
míg le nem hullott végül
ágáról a Föld,
és az égtájak
szanaszét gurultak.

Repülés

Álmomban
néha repülni szoktam.
Kis egyszemélyes gépem
alatt a tér kinyílik,
sík földek lapja ferdül,
valószínűtlen erdő
ágaskodik, lesüllyed,
égtájak szétterülnek,
és áthullámzik rajtam
a kékség szívverése,
és nem köt semmi többé,
se lánc, se fal, se korlát,
nem húz mocsár, a lábam
nem botlik csúf gödörbe,

szoros markát kinyitva
az idő is elenged
a mindent oldó fénybe,
hol a részekre szabdalt
világ eggyé fogózik –

a semmi végtelenjén
hintáivá és lebegve,
még azt is elfelejtem,
hogyan tudok repülni.

Igazat beszél

A napot eltemeti az este,
lapáttal hányja rá a sötétet,
aztán elegyengeti a halmot,
szétüti a göröngyöket,
nyom se maradjon,
ne tudja felkutatni senki,
hol emésztik éjfogú férgek
az elásott csillaglobogást.

De hajnalban ismét
kikéi a nap a földből
– ismeri titkát a feltámadó
elvetett gabonaszemnek –,
és kissé borzongva még
átmeneti sírja hűvösétől,
meg a penész- és dohszagú
újabb vereségektől,
amelyekkel szembe kell néznie
azt súgja bizalmasan a szélnek:
egyszer majd
fényleni fognak az éjszakák is,
nappalibb lesz a világ.

Zárvány

Könnycsepp vagy
kőbe zárva.
Moccannál,
de hiába:
mint maszk
halotti arcra,
hézagtalan

tapad rád
a tér hiánya.

Úgy látszik,
ez az ára,
hogy tükröt tarts
egy rejtett napsugárra,
és megőrződj,
amíg a lét kitágul,
ne csöppenj megalázva
a sárba.

Jelenléti ív

Amikor felhúzzák a redőnyt
a gondolat ablakán a szavak,
és a becsapó fényben
előlépnek hunyorgón a tárgyak,
a papír teleíródik
ezzel-azzal-amazzal.

De magunk közt elárulhatom:
a szöveg csak arra való, hogy
megtévessze az illetéktelen szemeket.
Ez a papír ugyanis
- álljon rajta bármi –
álcázott jelenléti ív,
elnapolt viharok
rejtjeles kézjegyével.

Grácia

Ordas időkben a Grácia,
kinek a lelke bársony,
andalító dalt
ne fuvolázzon,
de lázítson,
ragadjon zászlót,
gyűjtson jelzőfényt,
a kétségbeesés
szirtjeinél világlót,
lapátoljon meszet
okádékra, ürülékre,
becézéshez szokott
gyenge bőrét

szennyől-vértől-savaktól
ne féltse,
legyen a vállán
töltött fegyver,
hadakozzék
a Sötétség Fiával,

csak így lesz hiteles,
ha betoppan egyszer
fuvolaszóval,
egy szál virággal.

A vers

A vers
nem telefonon rendelhető luxusringyó
se tátozó hal, torkában horoggal,
vergődő fácán a vadászeb
fogai közt:
ha jön, csak önként,
szabadon és váratlanul,
mint meghitt, régi ismerős,
akit azelőtt sohase láttál.

Drágakő

Te drágakő vagy, én a foglalat,
szorítalak, hogy óvjalak.
Szorongok, mint a fázó csillagok,
ha elgurulsz, én meghalok.

Ékkő

Dal imbolyog,
botlik, dadog,
fakulnak éjek,
nappalok.
Fáznak
az elakadt szavak,
szoronganak
a csillagok.
Vagyunk-e még?

Vagy elszakadt
a kötelék,
színes szalag,
mely megjelölt
egy hajnalon?
Jár a malom,
őröl, forog,
örvénylenek
szétszórt igék,
tört ritmusok,
bokáig áll
a törmelék.
Fogózz belém,
hadd rejtselek,
miként konok
álmok, hitek
a holnapot,
hadd óvjalak,
szorítsalak,
mint ékkövet
a foglalat –
ha elgurulsz,
én meghalok.

Török népdal

Bújj hozzám, ha vág a szél,
s a kövek is fáznak.
Puha kendőd leszek én,
átfogom a vállad.

Ha reszket a szerelem,
elfagynak a rózsák,
rád terítem álmaink
bolyhos takaróját.

Ostorával ver a szél,
foga nő az éjnek.
Bújj hozzám, mert nincs hazánk,
se nekem, se néked,

vacog itt a csillag is,
didereg az ég is –
átfogom a válladat,
megmelegszen én is.

Idegen kert

Kedveseim,
én csak szálni tudom
a nyálas entellektüelt,
pontosabban,
a hányinger kerülget,
ha világgá nyöszörgi,
hogy úgy vagyunk egymással
mindannyian,
mint aki a kerítésen át
tekint be egy idegen kertbe.

Ti meg én
sohasem voltunk idegen kert,
nem állt közénk kerítés,
sövény, karó, szögesdrót,
szabad a ki-bejárás
szerény ingatlanunkon,
hol értékes vagyontárgy:
egész ládányi hűség
vár dézsmáló kezekre,
de tolvajt mégse csábít.

Hegytetőn

Esett.
Frissen mosott
felhőgatyák
száradnak feszes ágakon.
Még nedvesek,
még cuppan cseppre csepp.
Sóhajt a szél,
vászon lebeg,
gyöngyöt himbál
a tülevél.

Felhő.
Az ablakomhoz hömpölyög,
szobámba les.
Kíváncsi, kotnyeles.
Mit keres?
Behívnám, hisz beférne
a nyitott ablakon,
vagy akár
a kulcslyukon.
Ám elfoszlik hamar,
mint súlytalan

kis semmi-gondolat,
s a félrevont
ködök mögül
nyirkos, fáradt arccal
szétnéz a nap.

Erdő.
Vízmély, mederfenék.
Zöld hullámokon
ring a szürke ég.
Varázsvilág,
hol elmerülni jó,
hol gyógyító,
ős titkok őrzői, a fák,
bár a nevüket alig tudom,
lággy, surranó
árnyékbeszéddel
néven szólítanak,
s a szóitalan
baráti szó
megérint, elragad.

A fák.
Hűvös, párás
káprázatokban,
lábujjhegyen
lebegnek el,
águk hegyén
bársony homály,
áttetsző törzsük, álombéli
lombjaik elvegyülnek a mesékkel,
hullámhajukat meglebbenti
a csönd lehelete.

A csönd.
Almok csöndje, megszüld-e egyszer
nappalainkat?

Hallgat még az osztály

Fogyóban a holdam,
nőni nem fog többé,
megölel az éjfél,
leszek kósza köddé.

Az osztály azonban
nem felejt el engem:
hogyan is felejtethetne,

hiszen azt se tudja,
ki voltam, ha voltam,
merre ténferegtem,
hová tébláboltam
a valaha-voltban.

Még kevésbé tudja,
hogy szóltam is érte
- igaz, csak dadogva –,
és ha megtudná is,
mordulna: „Ki kérte?”

Kéretlen ha szóltam,
nem miatta tettem:
magamért vettem
szitokszót a szélbe,
nem állhattam szótlan,
hogy mint csorba bögrét
lökjenek szemétre.

Hol az osztály, hol van?

Magába meredten,
álomba alázva,
hallgat megigézve,
kővé babonázva.
De hogy le ne rázza
nyűgét, lehetetlen:
holnapra föleszmél,
vagy holnaputánra.

Ha pedig föleszmél,
én se leszek tétlen,
leszek baljós villám
összevont szemében,
homlokzúzós kavics
parittyás kezében,
ünnepnapon mosoly
szája szegletében.

Sziszifusz elvtárs

Görgesd csak,
Sziszifusz elvtárs,
görgesd a követ
fel a hegyre,
a csúcs felé, amelynek
csak sejthető az arca,

mert rejti lomha felhő
s a szembogárra csöppent
csípős veríték –
feszülj neki,
Sziszifusz elvtárs,
a tenyeredet sebző
formátlan kőnek,
s ha megcsusszan és
morajló kárörömmel
visszagurul,
ereszkedj le érte
időtlen bugyrokba újra,
kezd el újra,
ne számold, hányszor,
ne számold, csak görgesd,
araszról araszra,
míg föl nem érsz a hegyre,
ha te nem, akkor másvalaki,
aki azonban
szintén te leszel.

Ha van csoda

*Mai álmunk a holnap valósága –
mondta José Martí. Az én mai
álmom az, hogy tegnapi álmunk lesz
holnap a valóság.*

Az első rózsaszál

*„...légy hű az első rózsaszálhoz.”
Rónai Mihály András: Feldúlt ligetben*

Folyó futását nem vezérli
málló tajték, izgága hab.
Felhő bóklász, arcát cseréli,

de az ég ugyanaz marad.

És ugyanaz marad a rózsza,
az első szál – le nem konyul.
Valami, úgy látszik, megóvja
szép lángját változatlanul.

Különös: ezen a vidéken
nincsenek ősök, sem telek,
és meglett férfiak szívében
bujócskázik egy kisgyerek,

és van miértje napnak, évnek,
az eszme nem hulló dió,
de páncél, övezi a létet,
ne fogja kés, gyilkos golyó,

s ha erre portyáz a mihaszna
sunyi vén tolvaj, a halál,
friss illatával elriasztja
az a legelső rózsaszál.

Talán valami más

Rugdosódó
magzattal a hasában
hófelhő dől a völgyre,
nehéz dübörgést görget
lélegzete.
Nyirkosán
halmozódik a homály,
mint beváttatlan ígéretekre
a csalódás:
hátrál, ami közel volt,
elfullad a zöldnek
százféle beszédes
árnya-fénye,
fagyok nyomakodó raját
hessentik az erdő
tépett rongyai.
De néha azért a nap is
felbuborékol
a fordított tengerfenékről,
és egy-egy elcsendesült perc
megrebbenti a titkot,
hogy a legtávolabbi dombvonulat
valószínűtlen lebegése mögött,
túl a gonosz káprázatokon,

talán valami más van.

Ariadné szerelme

Ünnepség.
Tűzbiztos lángok lobognak
– régi merész napok
színpadi visszfényei –,
halott hősök bevetésre készen
lépnek elő a fényképalbumokból.
Szép, szép, de valahogy mégsem
rendeltetés szerinti ez az egész,
inkább groteszk, mint
a dobverő, ha
tévedésből a levegőbe csap,
vagy a vonó, mely lelkendezve futkos
egy húrja vesztett hegedűn.

Nem, messze már az idő, amikor
fenyőillatúak voltak a szavak,
és egyszerűek, mint a szívverés,
és senki sem volt idegen
az éjszaka is barátságos utcán,

nem a világifjúsági találkozók órája ez,
még kevésbé a
sziklák mögül vagy
erdők elszánt csendjéből hirtelen
feldörgő fegyvereké –

elfehérült ujjak
elejtették a fegyvereket,
a halottak nem beszélnek vissza,
bölcs önmérséklettel tartózkodnak
az elhamarkodott lépésektől,
nem ülnek fel a provokációknak.

Lomhán emészt a csend.

Hát akkor minek ünnepelni?
Anakronizmus,
nosztalgiának se jó,
gondolkodjunk inkább,
merre és hogyan,
amíg egyáltalán –

Merre és hogyan, emberek?
Hány nemzedék fog még

alvilági labirintusban szédelegni,
annyit sem észlelve, hogy
Ariadné szerelmét
elmetszette valahol egy alattomos kiszögellés?

Hosszú még

Hosszú még az ezredév,
történhet valami jó is.
Egyelőre azonban úgy érzem magam,
mint aki létrát állít a mezőre,
hogy kicseréljen egy kiégett csillagot.

Szegény búsképű

Szélmalom kaszabolta
búsképű lovag,
imbolygó gebéje bőrét
átbökik a bordák,
nap helyett borbélytányér
csüng felette az égen,
holdja hitvány hamispénz,
ábrándjainak úrnője
legázolva hever
egy szétrugdalt faluban,
ahol zsoldosok mulatoztak.

A piszkos ész kritikája

Ideje lenne megírni
a piszkos ész kritikáját,
az utólagos észét,
amely mindig fején találja a szöveget,
mindig jobban tudja,
mit *kellett volna* tenni,
miután fényéynyire
a tomboló tényéktől,
a garázda történelemtől,
besunnyogott a fertőtlenített etikák
frissen súrolt valótlanságába,
e csíramentes közegbe, ahol
a cselekvést, a kényszerűen merészet,

a mázsányi súlyút,
a sárral-vérrel szennyezett,
gúnyosan vagy botránkozva méricskélheti
okoskodása patikamérlegén.

Halál natúrban

*„A halál olyan felvételi vizsga, ahol senkit
sem utasítanak el alkalmatlanság címén.
Pedig a legtöbben szívesen megbuknának.”*

Ismeretlen szerző

Attól a szerencsétlentől
nem volt egy perc nyugalmunk.
Arénázott éjjel-nappal,
verte az ágy szélén a deszkát,
a csuklójából kirángatott infúziós csövet
szájába dugta és szopogatta.
Le nem vehettük róla a szemünket,
nehogy kárt tegyen magában.
Bizony, egy idő múlva
elfogyott a türelmünk, és
emeltebb hangon próbáltuk
jobb belátásra bírni,
gondolván: ha a szóból nem is,
talán a hangerőből felfog valamit.
Így ment ez két napig,
a harmadik nap reggelén elcsendesedett.
A doktornő az ágya mellett
szívét hallgatta, pulzusát kereste,
a nővérkével sugdosott.
Aztán fejére húzták a lepedőt,
kilógó lábára cédulát kötöztek.
(Megjelölték, mint az újszülötteket.)
Csomaggá bugyolálva,
ezen a sivár rakodóparton
várakozott előírás szerint,
míg egy nyeles, kerekes
szürke bádogteknőben
el nem hajózott a hátsó lift felé.
„Talán mégse kellett volna kiabálnunk vele”,
mondta valaki.
Elnyúltunk az ágyakon
gondolattalanul.

Arckép

*„Csak olyanoknak való a kormányzás,
akik nem szerelmesek belé.”*

*„Csonkának kell tartanunk azt a lelket,
amely – mint egy disznó – élvezettel
fetreng a tudatlanság sarában.”*

Platón: Az állam. VII. könyv

Mit akar ez a magába habarodott,
gonosz kis csatorna-gnóm,
ez a lepedékes-nyákos
izgága bűzdugasz?
Érmek ugyan hiába magyaráznád,
hogymeg nem a Szent Hivatal végzéseiből
szabja pályáját a Föld,
sem kontár órásinasok tákolmányaihoz
járását az idő,
értelmes szóból ez nem ért.
Sejtelme sincs, hogy
pörgő kerék küllői közé
nyúlkálni nem tanácsos,
hogymeg varjúkárogás nem hőstenor,
hogymeg a béka is felfújta magát
addig-addig, míg el nem terült
önteltsége szétdurrant cafatjain.

A Viszkis legendája

Ó, az a Viszkis, a sztár! A legendás kasszaüritő!
Szökve a sittről, nem volt tétlen pillanatig sem,
s mint kit a szakmai rang kötelez, tüstént nekilátott
fesztelenül rabolászni, csipiszt mutogatva. A nézők
szurkoltak neki, mint kedvenc csapatuknak a meccsen:
csak le ne bukjon, tartsa kegyében a sors ezután is,
fossa szerencsés kézzel a kasszát, törje a borsot
orrok alá, melyeket túl fennen hord viselőjük,
üsse zsaruk hada bottal – persze, ne őt, a nyomát csak!
így gondolta bizony nem is egy polgára honunknak,
jobb híján így mondta ki: fojtja a düh meg az undor,
torkig van már hetyke urakkal, bank bűdösével,
kerge közéletti majmok fülcsikaró ricsajával,
s légióként a nyomorral, mely lealázza a porba.
Szíve szerint odaszózná – de még nem tudja a módját,
hát a fiúra kacsintott: táncoltassa meg őket!
Hisz ha zshivány is, még mindig jobb százszozezeknél.

Ám forduljon a szó immár kissé komolyabbra.
Taps ha kíséri a rablót – tréfa ugyan, de idétlen,
jelzi, hogy indulatunkból pusztán ennyire futja,
felfedi tétovaságunk, s egyben a kor ficamát is:
hősre ha nem lel a nép, a vagányt koszorúzza babérral,
nincs fény, torzak a mércék. Öntudat, ó, hova buktál?

Ha van csoda

Korunk a barbárság kora.
Süvegelj hitványt és pimaszt,
vagy megcsap csípős ostora.

Sárvilág ez, disznók hona.
Hízik és dagonyát dagaszt,
ki rőfögni nem ostoba.

Jog, ha van: tolvajok joga.
Díszkertben gondozzák a gazt,
észt aláz bárgyú babona,

az eszme lépte tétova,
kotorász, hátha lel garast,
se kenyere, se otthona.

Hogyan lett a majdból soha?
Kinél tehet az út panaszt,
ha iránya a sehova?

Akna dőlt ránk, vak éjszaka.
Lélegzet levegőt apaszt.
Kaparjon hát a puszta kéz,
kaparjon tíz körömmel is,
ha ujja csonkig vásik is:
csak általunk lehet, ha még
lehet e világban csoda.

Ami bánt

Bánt, ha bántottam valakit,
aki nem érdemelte,
vagy nem bántottam,
aki megérdemelte volna.
Mind a kettő megbocsáthatatlan.

Antik közhelyek

„Suae quisque faber fortunae”,
mondotta volt egy régi-régi költő.

(Azaz: ki-ki önnön
sorsának kovácsa.)

Hát persze.

Annyit azért avatottan hozzátennék:

„*Cum grano salis.*”

(Azaz: csipetnyi
megszorítással.)

Ettől eltekintve,
ennek a tompán koppanó,
megzöldült kis bölcsességnek
bujkáló ezüstje máig eleven,
csak rá kell lehelni,
és óvatosan ledörgölni.

Sorsom

A sors bizony, ha rossz, ha jó,
nem égtől-pokoltól való.

Ütemét nem külső erő:
belül veri a dobverő.

Persze, nem mindegy, a világ
becéz-e vagy képembe vág,
szövi-e létem szövetét,
vagy falánk molyként rágja szét.

De állítom: bármit tegyen,
nem dönthet rólam nélkülem.
Övé a „kint”, enyém a „bent”,
és egy a kettő – ez a rend.

Bennem lélegzik, ami van,
általa vagyok önmagam,
így szabhatom meg, mit hagyok
emlékül, milyen holnapot,

s ha egy vicsorgó hatalom
kötele feszül nyakamon,
gyalázat vagy méltó halál
jut-e részemül – rajtam áll.

Kő vagyok a véső alatt,
de kéz is, amely megfarag.
Félre ne csússzon az ütés,
mert egész művem kárba vész.

Csillagokban, szivekben

E kőbe vájt lyukakban
egyik nap mint a másik
az éjjel és a nappal
cinkosul összejátszik
nap és éj bonthatatlan
tömbje alatt a semmi
zsákját a vállra venni
hurcolni ájulásig
vagy még tovább amíg a
rozsdás idő bekattan

E poshadt ég alatt hol
mint a szapora féreg
romlott igék tenyésznek
s járdán falmélyedésben
hátat görbítve vackol
a nyomor és a szégyen
e léleksivatagban
van-e még bátor dallam
szó villámnál merészebb
jelzés hogy érdemes még
hinni egy makacs eszmét
fülelni hátha moccan
valami zsenge élet
szivekben csillagokban

Nyíló földrózsa kelyhe
emelj fel vonj magadba
ki botiok mint a részeg
ne engedd csúf lidércnek
hogy sorsom elperelje
napomat eltakarja

Lásd figyelek erősen
a zizzenésnyi neszre
legyen bár mint a lepke
szárnyának rebbenése
vagy ébredő levélé
egy álombéli ágon
ígéret mely remegve
bújik kagylóba-tokba

titkokba és mesékbe
s ha lecsöppen a létnek
csak egy aprócska cseppje
vágyaink fövenyére
mint egy nyitott tenyérre
a jóhírt hogy jelentsék
bízom szelíd szelekre

Mélyáramokra bízom
sorsomat egy palackban
míg a rozsdás időnek
lakatja majd lepattan
s ki magamban forogva
csak tört vagyok vagy az sem
ép leszek és töretlen
egész és oszthatatlan
ha milliárd alakban
szétszórva tükröződöm
az égen és a földön
csillagokban szívekben

Sovány, törékeny ágon

Szorosan, mint a kéreg,
tapadnak rám az évek.

Befognak, tokba zárnak,
eladnak a halálnak.

Gyökerem volt egy ország,
lombomat letarolták.

Jelzek, csak úgy magamban,
utat az úttalanban.

Zsörtölődöm a széllel,
s ha áttetsző az éjjel,

váltok a holddal pár szót,
lengetek csillagzászlót.

A varjak elkerülnek,
ágamra álmok ülnek.

Sovány, törékeny ágon
hintái legszebbik álmom:

készül messzire szállni,

túl e halott világon
a napot megtalálni.

Fény cseppnyi végtelenség

*„Elepeszt minket a bánat,
forradalom, teutánad.”*

Györe Imre

A gesztenyék, a hársak,
pad a Golgota-kertben,
kert, ahol sose jártunk,
pad, ahol sose ültünk.

Vagy jártunk arra mégis?
Talán nem képzelődöm:
talán a sosem-voltnak
vésője élesebben
formálja meg a láva
emlékké hűlt patakját,
mint a tények lidérce –

talán igaz volt mégis,
fény szirma szállt a lombról
hajunkra, tenyerünkbe,
a padra, ahol ültünk
egymásba nyugözötten,
élő varázstükörben
szemlélve önmagunkat –

Igen, biztos, hogy így volt:
emlékezz csak a kócos,
futkározó pamacsra,
lepkéket hajkurászott,
buzgón vakkantva rájuk,
aztán minket szemelt ki,
bökölte nedves orral
cipőmet: gyere, játsszunk,
dobtam hát – hadd örüljön –
egy lehullott faágat,
s ő boldogan lihegve,
mint húrról nyíl ha pattan,
eliramlott utána –

emlékszel, hogy nevettünk,
kettős kacaj, de egy volt,
oldódva-elvegyülve

a fényben, minden egy volt,
te meg én, ég a földdel,
az élők és a dolgok,
a lét egy pillanatra
fölfedte rejtett arcát,
s egyszerre mind a ketten
egymásba csendesedtünk –

emlékezz, kéz a kézben,
azok ketten mi voltunk,
ámulva és lebegve
igaz-se-volt határán,
hol nincs se súly, se árnyék –
s te mégsem képzelet vagy,
nem káprázat vagy álom,
de igazabb s valódibb,
mint a tények lidérce

ó, add a kezed, kérlek,
ne vond el magad többé,
várjuk meg itt az estét,
szeretném megmutatni
magunkat a magasban:
nézz csak fel, ott vagyunk mi
oldódva-elvegyülve,
fénycseppnyi végtelenség
a hömpölygő Tejúton.

Harangkondulásig

*„...neve, ha van, csak áruvédjegy,
mint akármely mosóporé,
s élete, ha van élte még egy,
a proletár utókoré.”*

J.A.

Nincs életem még egy,
ez az egy is vásik,
ezt koptatom-nyűvöm
harangkondulásig.
Proletár utókor
gyertyája elfújva,
sehol sincs megírva,
mikor gyúl ki újra.

Proletár utókor
elfújta gyertyalángja,

akármely mosópor
nagyobb becsben áll ma.
Elvásik az élet,
nem adódik másik.
Gyúl-e még gyertyaláng
harangkondulásig?

Akár gyúl, akár nem,
fénylik azért bennem,
tenyeremmel óvom
esőkben, szelekben.
Kicsi libegő láng,
idebenn világlik.
Nem is fog kihunyni
harangkondulásig.

Ahol az a csillag ragyog

Ha az ég a földre hajol,
kigyúl egy csillag valahol.
Én is odavaló vagyok,
ahol az a csillag ragyog.

Hová vetődtem azóta,
csillagtalan, csúf bozótba,
ágán-bogán fennakadtam,
elfogyott az út alattam.

Szép csillagom merre járhat?
Ne szaggassák szúrós ágak!
Szél ne sejtse, hold ne tudja,
merre fordul rejtekútja.

Almok egén ha láthatom,
könnyeimmel megmosdatom,
bánatommal törölgetem,
hogy örökké fényes legyen.

Volna szárnyam, odaszállnék,
lehunyt szemmel rátalálnék.
Odaszállok, ha meghalok,
ahol az a csillag ragyog.

A katona

Györe Imrénének

Egyszer csak
holtan bukott le
a rigófütty,
napfény-repeszek szikráztak élesen,
mint a tükör
kalapácsütés után.
Aztán robajló láng lövellt ki
a kettéhasadt hétköznapok
szennyos gödreiből,
befröcskölve a csillagok
szelíd magányát,
kőzuhatag alá temetve
szénné égett szándékokat,
befejezetlen mozdulatok
suta töredékét.

Ennyi volt.

Vajon kikaparják-e valamikor
agyaggal, fekete földdel összetapadt
álmainkat,
jövők holtukban is szép
cserepeit,
kiássák-e
rákövült hamuhegyek alól,
beroppant boltozatok alól
a katonát, aki őrhelyén
lándzsát markol rezzenetlenül?

Vidám oldalak

Dísztvírat

böllérré való újraválasztása alkalmából fogadja
legőszintébb jókívánságaimat

röfi

Felzárkózás Európához

„Fáradjon be, helyezze magát kényelembe” – mondta nyájasan a diónak a diótörő.

Nagypapa visszaemlékezéseiből

Az én időmben
történtek ám sok csuda dolgok!

Egyszer például
megszökött a téesz-istállóból a Riska,
azt hittük, ellopták, de nem:
levél jött tőle egy napon,
hogy beállt légikisasszonynak, és nemsokára férjhez megy.

No, a Riska szerencsésének híre menvén,
elszökött a halastavunkból egy kan-ponty
– bár meglehet, hogy keszeg volt, nem emlékszem,
vagy talán mégis inkább ponty volt –,
azt hittük, ellopták, de nem:
szopránnak szerződött az operába,
ő énekelte Rozina szerepét,
vagy Rozinantét, már nem is tudom.

Akkoriban
sok káposzta termett minálunk,
és hogy el ne lopják,
mint a pontyot
– bár talán mégis inkább keszeg volt –,
meg a Riskát,
akiket ugyan nem loptak el,
de akár el is lophattak volna –
szóval, hogy a káposztát el ne lopják,
éjjeliőröket szegődtetett az elnök,
mert igen akkurátus volt és körültekintő.

És akkor történt az a csudálatos átváltozás,
vagy metamorfózis, mint a nép egyszerűbb fiai mondják,
hogy aki este még éjjeliőr volt,
az reggelre csudálatosán átváltozott.

Úgy bizony!
Képzeljék csak el:

este még normális éjjeliőr,
van neki nadrágja, cipője,
reggel meg szarvat hord és csupa szőr,
mivelhogy kecske lett belőle.

Legenda a jó útra tért ragadozóról

Tanyát vert városunk alatt
egy ordas – rusnya, beste,
s be-belopózott a falak
közé zsákmányra lesve.

És nem restelt vérengzeni
se hajnaltájt, sem este,
nő, férfi – mindegy volt neki,
elkapta és megette.

Bizony, bizony, nem nézte ő,
ki óriás, ki törpe,
kákabélú vagy nagyevő,
s hogy milyen tisztet tölt be,

éhenkórász az illető,
vagy erszényt töm degeszre,
mindegy, ha agg, ha csecsemő,
bekapta és megette.

A város félt, sőt rettegett,
nézd a sápadt lakókat,
riadtan kémlik az eget,
aztán fejük lekókad,

kilel mindünket a hideg,
nem véd kőház, se putri,
pedig nincs kedve senkinek
csikaszfogakra jutni.

Azt mondta végül valaki:
„Nagy híre van a szentnek,
városunkat megváltani
őt hívjuk el, Ferencet.

Ferenc csodát tesz és segít,
a szíve csupa jóság,
vizek csobogják verseit,
szavát szelek susogják.”

Hallván a hívást, jött a szent
(kísérte sok madárka),
egyenest a határba ment,
a toportyán-tanyára.

És hullott ájtatos beszéd
gyöngy permete a vadra:
nem ildomos, hogy ősz fejét
ragadozásra adta...

Irgalmas lélekkel tehát
vessen e bajnak véget,
öltön inkább báránycsuhát
az üdvössége végett.

A jók jutalma égi kegy,
ezt fontolgassa főképp,
s hogy aki rossz, pokolra megy,
hol rettentő a hőség.

Bizony: forró szurok csöpög
a rosszra, bőre serceg,
böködik villás ördögök –
a mennyben mennyivel szebb!

Ím-ígyen szólt a szent szelíd
szavakkal, s a vadállat
már szánta-bánta bűneit,
szeme is könnybe lábadt.

Hogy ezután jó útra tér,
esküvéssel fogadta,
s jött nyárra ősz és őszre tél,
és nem volt ok panaszra.

Magába szállt, báránynak állt,
áttért növényi kosztra,
s ez neki használt legkivált,
gyomrát is helyrehozta.

Ebédje könnyű zabpehely,
nem iszik, nem dohányzik,
olvasgat, muskátlit nevel,
él jámborul halálig.

Fenevad

A fenevaddal szót érteni nem lehet,

mert fenevadak között nőtt fel ő,
s e környezet nem kedveli a könyveket,
nem tudja, mi a logika, a bölcsélet,
ez itt a bökkenő.

Sorolhatod a legpompásabb érveket,
a fenevad nem lesz meggyőzhető,
ámbar tisztos polgárnak vélheted,
ha karmait bújtatja félcipő,
ha köszöngetve lépeget,
vagy meg-megáll és elcseveg,
tudakolja hogylétedet,
mert az idő
ragadozásra épp nem kedvező.

De mihelyt újra kedvez az idő,
a fenevad
egy zizzenés alatt
kivillant karmot és fogat,
lecsap, kettéharap.

Etikus

A foglyul ejtett szellem
sokáig senyvedett
bedugaszolt üvegben,
mígnem e látvány
látán, épp arra járván,
egy derék etikus lény,
– jámbor zsidó avagy keresztény
a dugaszt kiráncigálta,
a foglyot kieresztvén.

Ám az elszabadult
szellem
nem tudta, mi a hála,
az illem,
fütyült minden szabályra,
és modortalanul
nekivadult,
dögletes párát okádva
a kékülő világra,
elbotló vizekre és
fuldokló szürke fákra,
lázfoltos mezőkre,
hol ájult virágok
pöndörödve
sután görbültek a sárra.

A derék etikus lény
– jámbor zsidó avagy keresztény –
bizony álmélkodott
e számos baj megestén,
s haragja gerjedeztén,
legott
nyilatkozott,
mily szörnyen háborog
védence tettén,
mert helytelen,
kedélytelen dolog,
mi itten fennforog,
s ő attól elhatárolog,
élesen,
erélyesen és ünnepélyesen,
lévén egy etikus lény.

Operett

„Egy csók és más semmi.”
Azt mondták, busásan fizetnek.
Végül adtak harminc ezüstpénzt,
meg egy érdemkeresztet.

Párbeszéd a fejlődés útjáról

„Még hogy köpönyegforgató? Vagy pláne áruló?
Ugyan: csak a vak nem látja, hogy
a fejlődés, az eszmei tisztázódás példája áll előttünk,
vagy még inkább a hirtelen megvilágosodásé,
mely bizonyára a damaszkuszi úton esett meg vele,
odafelé menet vagy visszajövet, erre nem emlékszem
pontosan.

„De asszonyom,
az illető sohasem járt a damaszkuszi úton,
valószínűleg azt se tudta, merre van Damaszkusz,
vagy ha tudta, akkor is letagadta.

És még valószínűbb, hogy nem szorult rá
semminemű megvilágosodásra,
mert már apostol korában is az volt, aki:
Júdás a kezdet kezdetétől,
következétesen, elvi alapon.”

A hazaáruló

A hazaáruló
pár szál virággal
tisztelgett az emléktáblánál, amelyről
ő maga küldött elszánt
bronz pillantást a semmibe,
s így szólt: „Okos voltál, öregfiú,
hogy annak idején
ki nem felejtettél egy eldugott falut,
egy isten háta mögé bújt tanyát sem,
mindent elpasszoltál az utolsó göröngyig,
amíg még viszonylag jó ára volt,
mert látod, ma már kutya sem vesz hazát,
pang a piac, nyomottak az árak,
a gyártás is leállt.”

Jókai bezzeg

Jókai bezzeg, bár születésekor ipszilonos volt,
pórias i-re cserélte az úri, mihaszna cikornyát,
mert a nemesség szellemi rang, nem rendi kiváltság,
s hogy ki mit ér, azt tettei mérik, nem kutyabőre.
Oly természetes ez, mint nyár idején a rigófütty,
közhely – véltük elég hebehurgyán. Ámde ma ismét
címek után kotorásznak a ládák korhatag alján,
bolydul az alvó molyhad, az ipszilonok kirepülnek.
És lám, mit tud a csúzli-betű, ez a mágikus ábra!
Általa lesz nagyeszű a számár, a csaló makulátlan,
törzsökös az, ki a nyelvet törve beszél vagy úgy sem
általa tölti be példaadóan a bálanya tisztét
Bordélyházy Ünő, a direktisz a Lánya nevelőből.

Zöngicse a lakáskérdésről a rendszerváltás hajnalán

Honunk egy atyja a minap
a szocikapi napilap
hasábjain kimondta nyersen,
hogy a csúf, átkos negyven év
alatt csak senyvedett a nép,
mivel nem volt piaci verseny,
ó jaj nekünk,

ó jaj nekünk,
nem volt piaci verseny.

Ez indokolja, semmi más,
hogy miért nincs elég lakás,
hajléktalan miért van oly sok.
Bizony piachiány mián
sújt a súlyos lakáshiány,
ezt hagyták ránk a komcsi korcsok,
ó jaj nekünk,
ó jaj nekünk,
a bolsevista korcsok.

A bolsi csak rombolni tud,
virágzó várost és falut
mint légibomba dönt halomba.
De majd meglátod, hogy mi az,
ha jó a várva várt piac,
és a lakáskérdést megoldja,
ó jaj nekünk,
ó jaj nekünk,
ha a lakáskérdést megoldja.

Bohókás

Átugrom Bécsbe – mondta a koldus –,
megnézem, ott milyenek a kukák.

Főnix Adolf

Adolf, a főnix,
életre kelt,
világba vakkant
egy kurta „Heil!”-t.

Maszatnyi bajszát
illessse bók!
Tincse, mint régen,
szemébe lóg.

S míg pillantása
fut kémlélőn
az orosz sztyeppén,
ukrán mezőn,

míg gazdaszemmel
néz szertesét,
böffen belőle
ilyen beszéd:

„Na ugye, mégis én nyertem meg a háborút!”

Rovat

Mit írjak a
„foglalkozás” rovatba?
Tanácstalan vagyok, mint
egy négyszögű kerék,
vagy bánatos vödör,
amelynek nincs fenék
az alján, bárha illenék.

A rovat, kitöltésre várva,
szemrehányón mered rám
mint durcás vércsepp
reggel a beretván,
s én tollat rágva,
fejem töröm –
hiába.

Csak azt tudom
holtbiztosán,
mi *nem* vagyok:
se postatiszt,
se pápa,
pincér, pilóta, pék,
mivel e pé-k
nem nékem lettek
kitalálva,
s még sok egyéb
mesterség nem sorol
tudóinak sorába.

Abban viszont
bizonytalan vagyok,
hogy voltaképp
mi is *vagyok*,
mit írhatok
a „foglalkozás”
rubrikába.

Igaz, van egy
bátortalan
kis ötletem: talán a

Kasszandra-munkakör
felelne meg,
a tényeket
s a lényeket
még ez fedné
leginkább.
Csak hát ilyet
beírni nem merek,
azt mondanák,
lökött gyerek,
s különben is
már fújdogálják
a szelek,
hogyan e szakmát betiltják.

Montázs

„Szeretném, hogyha szeretnének.”
Új amerikai musical, vidám és könnyefakasztó!
„Ami van, széthull darabokra.”
Mindent ragaszt a Szuperszipó ragasztó!

„Járkálj csak, halálraítélt.”
Adidas sportcipőben felüdül a lába!
„A város peremén, ahol élek”,
szükség van Security biztonsági zárra!

Zöngicse a nyíltság koráról

Amíg a rigók uralkodtak itt,
nyöghettük a hazugság láncait,
kénytelenségből másnak adta ki
magát ki-ki, mint ami és aki.

Rigóul füttyögött a dögmadar,
rigóképzőbe járt kígyó, sakál,
rigódalt tátogott süllő, keszeg,
görény szólt: „Rigóparfümöt veszek.”

Kecsesen szökdécselt a víziló,
hadd lássák, mily tősgyökeres rigó!
Mellét verdeste a patkányfiók:
ki ismer nálánál rigóbb rigót?

Aztán eljött a patkányuralom,

és lön országos banzáj, vigalom,
s a vércse írt a véres és gálád
rigóidőkről igaz krónikát.

A morál ezzel újjáéledett:
nem kell már tagadnod kilétedet,
csak demokrata légy – s lehetsz akár
göreány, sakál, vagy dögevő madár.

Eredeti felhalmozás natúrban

Dobtam bele félmilliócskát a magaméból,
felmarkoltam hozzá százmillió állami kölcsönt,
így vásároltam meg az államtól saját pénzén
ezt a pár milliárdocskára taksálható
tiptop gyáracskát telkestül,
és a hozzávaló irodaházat.
Még a komcsik építették mind a kettőt,
de az uszoda az alagsorban, a szauna,
meg a tetőterasz a pálmakertes napozóval
az én személyes hozzájárulásom.

Segített persze az államtitkár úr is,
a vételben és a korszerűsítésben egyaránt.
Csurran neki hálából ez meg az,
ami, gondolom, kielégíti,
csakúgy, mint ifjú, szöske titkárnökjét
az igazgatótanácsi tagság
és maga a készséges igazgatótanács.

Egyébként ma jöttek hozzám a gyáriak,
valami papírt lobogtattak, amit állítólag aláírtam,
béremelés, meg mit tudom én, mi minden.
Hát mi vagyok én, máriás huncut?
Vége a bolsi vircsaftnak, emberek!
Mit képzelnek, parádézni fogadtam fel
azokat a legényeket a farkaskutyákkal?
Ez magának is szól, szakszervezetis uram:
legyen csak óvatos, ha erre jár.
De hadd kérdezzem magától
négyszemközt, bizalmasan:
van családja, gyereke?
Nagy gond a gyerek, tudom én,
föl kell nevelni drága pénzen,
ügyelni rá, nehogy isten őrizz
baja essék...
Ha akarja, én
könnyíthetek a gondjain.

Rendbehozzák!

Ha omlani készül az ország,
és furcsán reccsen a világ,
ha lazulnak a szögek, srófok,
repedeznek az ívek, bordák,
és pillér nyögi: „Nincs tovább!” –
csak semmi pánik! Rendbe hozzák
királyok, hercegek, grófok,
naplopók és burzsoák.

Nyomdahiba

Egy sor, amit a nyomda
folytatni elfelejtett,
semmibe lógó lábbal
méláz sanyarú sorsán.
Ó jaj, miért lett torzó,
farkatlan és fületlen,
normális vége mért nincs,
miként a többi sornak?
így töpreng, így siratja
elvesztett folytatását.

Ám éjszaka, ha felhőt
bódít a hold, s kibomlott
hajjal repdes a fűzfa,
kopasz kő kivirágzik,
s a vizek szemlehunyva
fülelnek három pizstráng
ábrándos énekére –
nos, megálmodja akkor
a nyomda félbevágott,
elárult torzszülöttje
saját befejezését,
pontot is tesz utána.

Beszélgetés a jóistennel

Uram isten, aki nem vagy,
se a mennyekben, se másutt,
(legkevésbé itt a földön),

szólnék néhány keresetlen
szóval hozzád, hogyha volnál,
s napi munkád végeztével
szánnál rám egy félórácskát.
Szólnék hozzád – nem fohással,
csak mint emberhez az ember,
egy kancsó vörösbor mellett,
hisz ha önnön képmásodra
teremtettél, amint mondják,
akkor vagy én vagyok isten,
vagy te ember, s egy a rangunk.

Nos hát, éppen azt szeretném
kitudni: nem koholmány-e,
hogy az embert önmagadhoz
hasonlóvá fabrikáltad?
Én hiszem, hogy ez hamis vád,
sárhajító sunyi pletyka,
botránylapok böffenése,
és bizony a te helyedben
nem hallgatnék, perre vinném.

Mert ha látnád, amit nem látsz,
amit művedként dicsérnek,
csuklanál a rémülettől,
öklendeznél, mint a vulkán,
szemed és füled befognád,
és az orrod legfőképpen.

Ezért mondom: nagy szerencséd,
hogy nem vagy és sose voltál,
se a mennyben, se a földön:
nem tiéd a felelősség,
nincs okom, hogy káromolva
kívánjalak a pokolba,
sem pedig, hogy gyámolítást
tőled esdjek csacska hittal –

öregem, koccintsunk inkább.

Posztmodern

Hol fogant, milyen diktátori agyban,
hogy kétszer kettő mindig négy legyen?
Ez az erőszak elfogadhatatlan,
minden szabály vérző seb Énemen.

Dögölj meg, egyszeregy, te átkos zsarnok!

Parttalanság kell, plurális világ,
hol magányában ki-ki maga alkot
magának magánmatematikát.

A semmi dicsérete

A semminek nincs semmije,
nem botlik bele semmibe,
nem izzad nyáron, nem vacog télen,
sohase táncol borotvaélen.

Nem szokása az esti séta,
nem is dől rá a kapufélfa,
nincs háza, se a házon ablak,
mégse mondod hajléktalannak.

Nem izgatják áruk, se számlák,
állásából el nem bocsátják,
hajója sincs, hogy kapna léket,
becsüld tehát a semmi-létet.

A két magányos

Ha az ökör
tükörbe néz,
lelkében
gond csírázik:
ellen-ökor
vagy társ-ökor –
miféle
az a másik?

Lehet éppen
rivális is,
mert érdes ám
az élet!
De hátha inkább
társ-ökor,
kivel eszmét
cserélhet.

Hát ezt bizony
tisztázni kell,
egy percet sem
halasztva:

vetély-ökörből
annyi van –
a jóbarát
malaszt ma.

Ökrünk tehát
bög egy nagyot,
megtudni,
ki a másik –
és íme,
száját tát az is,
de nem felel,
csak ásít.

A mi ökrünk
sérelmezi,
és így fakad
panaszra:
„Szóval én
unalmas vagyok?
Maga meg egy
mihaszna!”

Hátat fordít,
mint amaz is,
mindkettőt
eszi méreg.
Szegény magányos
két ökör!

Nos,
vége a mesének.

**Rémes rímek és nyelvgyötrők
(melyeket az imént bemutatott
magányos ökrök felvidítésére
gyártott egy tisztelőjük)**

Két fiacskám felerészben
örökli a kelevézem.
Im a vész a Géza része,
Lalié a kele lészen.

*

Turcsiorrú Tercsiké,
csokiból a Mercije.

Csoki-Merci csuda kocsi,
Turcsi Tercsi csupa csoki.

*

Panni majszol, Mancsi pancsol,
Lajcsi bácsi pincsit hajszol,
Fercsi rajzol, Berci gürcöl,
morcos Marci murcít szürcsöl.

*

Kuncognak az utcán
Struccné puccos cuccán.

*

Szerencsés szerecsen csendben
cseresznyét csemegéz Szerencsen.

*

Mikimuki kecskebak
feje fölött fecskelak,
füleli a fecskénépség
Mikimuki mekegését.

*

Csámpás csimpánz csempét csempész
csöbröt csurgat cserfes cserkész.

*

Pálné Klárafalvy Márta
férjurát a csűrbe zárta.
Klárafalván áll a bál!
Bála szalmán hál a Pál.

*

Kinn fú a szél, a passzát,
viszi egy csaj kalapját.
Benn fúr a Béla kasszát,
az örök rajtakapják.

*

Szemere
Tamara
szomorú

szamara!
mi baja,
mi jaja,
mi a jó
nyavalya?
Miért oly
sanyarú,
miért oly
keserű,
ha ősz van,
ha tavasz,
ha ború,
ha derű?
Talán arát akar?
Lenne ara ura?
Nem: ő azért fanyar,
mert a fara fura.
Másoké
domború,
az övé
homorú!
Tamara
szamara
ezért oly
szomorú.

Milyen szerencse!

Milyen szerencse, hogy a Földről,
bár gömbölyű és forog állítólag,
le nem gurultunk ezidáig,
Nem törtek össze csörömpölve, ha megbillent az asztal,
a hegyekkel púpozott tálak,
tavak, tengerek sem ömöltek ki
felfordított poharaikból.

Ide vagyunk tapasztva abszolút biztonsággal,
ha pedig üzemből kifolyólag netán
mégis lepottyannánk,
felfog az úr kifeszített védőhálója.

Alkotmányos jogaink tehát csorbíthatlanok.

Csak ez a szél ne csörgetné ütőivel
folyton ugyanazt az altatódalt
csontjaink fehér xilofonján.

Ez már a vég

A vidám oldalaknak
ím itt a vége.
Pihenni tér a
mézízú tréfa
sok szorgos méhe:
szelíd zümzümjét
a mai napra
eldöngicsélte.
Csendes a kaptár,
fordul a naptár,
leszáll a béke.
Ó, nyájas Olvasó!
Remélem, jól mulattál.

Sámánvidék

*„...a küldetésben akkor is hinni kell,
ha eredménye bizonytalanul távoli,
és vállalása veszélyes.”*

Bálint György

Dedikáció

Ajánlom, íme, művemet,
mely, sajnos, meg sem született,
még tervezetként elakadt,
foszlánya is alig maradt.

Azóta is csak keresem
az elsodródott szavakat,
hol vagy, szabadság, szerelem,
van-e még gyökér, eleven:

újrakezdés a föld alatt?

Miért csúfult el, ami szép?
Ami ép volt, ki dűlta szét?
Hulladékra hányt éveket
böngész komor emlékezet:
tán őrzi még
volt életek
lélegzetét
valami nyom,
csorbult edény, törött cserép –
Zsírosán szállong a jelen,
mint városokon a korom.

Szabadság, fénylő szerelem,
kik megmaradtatok nekem
(nem odakinn, de idebenn),
neveteket, hogy egykoron
szikrázó üzenet legyen,
a zárkafalba karcolom.

Korai Gábrriel

Ébresztőt fűjni a halottaknak, amikor még
eszük ágában sincs feltámadni –
ez bizony nem valami mennyei mulatság.
És mégis fűjni kell,
nap nap után,
arcpukkadásig, tüdő szakadtáig,
mert egyszer muszáj lesz feltámadniuk,
ha a fejük tetejére állnak, akkor is.

Sámánvidék

Itt születtem
ezen a sámánvidéken,
hol gyűlölet cikázik
penge-kéken,
hol bárgyúság terem
buján, félelmesen,
leránt az aljnövényzet,
babona zúg a szélben,
a szó csontnál fehérebb,
nincs rajta hús, nincs gondolat,
letarolták a férgek.

Sámánvidék,
halott vidék.
Keserű föld,
keserű ég.
Zökkent szivek,
horpadt tüdők,
roncs életek,
csontváz-idők –
Sámánvidék
lapályain
hány nyomorék
légszomjas év
dől sárba még?

Hány emberarc
lesz hulladék,
avar, szemét,
hány nemzedék
kell ide még,
rátomyozott
hullák alól
kikaparni
a tetszhalott,
újjá lobbantott
csillagot?

Van egy barátom

Van egy barátom. Még nem él,
de megszületik egyszer bizonyára.
Ha megjön, szétgombolja ingét,
nagyot lélegzik, és kitárja
szívét a nyárra.

Meg is szólal majd. Nem kevély
szóval, dehogy: szíves beszéddel,
s a megszólított válaszolni fog,
ahogy a fűszál szól a széllel.

Lépdel, mint könnyű szél, puhán,
vigyáz: a fűszálat se sértse.
De azért ökle is van ám:
irigylem érte.

Ez a barátom még nem él,
kérdőjellé görbülve hallgat.
Ma még fehéren vonaglik az éj,

s fekélyt virágzó homlokáról
mérges cseppekben hull a harmat.

Macskadal

Az egyik önként áll a falhoz,
más rúgkapál, ha odacsapják.
Van, aki ujjaival malmoz,
amíg vesszőzik anyját-apját.

Ez mereng, az szót szóra halmoz,
menedéke a mímelt vakság,
nincs hangolódva harci dalhoz,
minek hagyná el bélelt vackát.

Nem akar ébredni a reggel,
elbillent fejfel éjszakázik
délét is, kampóra akasztva.

Teli a világ egerekkel.
Mohó szemekben láng cikázik,
hátat görbít egy éhes macska.

Fellélegzés

Ahogy régmúlt városokra
újabbak törmeléke rakódik,
úgy rétegeződnek egymásra
néha az álmok is.

Azt álmodom például, hogy
akasztani visznek,
vagy vizsgáznom kell matematikából,
és imbolyogva egyensúlyozok
egy gyökjel kinyúló ágán
a mélyből felvicsorgó
egyenletek fölött,
vagy nem tudok a vonatról leszállni,
mert az ajtókat lelakatolták,
s kapkodva, elfulladva
tapogatózom késélnyi repedés után,
ahol kiszökhetnék, mint egy sugárnyaláb,
hogy odakinn majd visszanyerjem
az elfelejtett emberi formát –

mi tagadás, kényelmetlen álmok ezek –

én azonban szerencsés vagyok, mert
egy föltebbi rétegben párhuzamosan
azt is megálmodom,
hogy az egész csak álom –

így már álmomban is
mintegy kívülről szemlélhetem
éjszakáim fantomjait,
s fellélegezhetek: lám, semmi baj,
ezek teljesen ártalmatlanok,
sőt, létünk elterpeszkedő
nappali szörnyeivel összemérve,
szinte táncosán könnyedek,
mint egy szökevény léggömb, amely
derűs felelőtlenséggel
a valótlanba röppen.

Újszülött

Amikor Julit
hazahozták a szülészetről,
a szomszéd Szőke néni hátat fordított:
ha ugyanis az újszülöttre
öregasszony néz a házban először,
az köztudomásúlag balszerencsét hoz.

Énrám vajon ki nézhetett annak idején?
Azt hiszem, egyszerre ketten,
fiatal az egyik, vén a másik.
Hogy ilyen sokra vittem,
azt bizonyára a fiatalnak köszönhetem
- szinte emlékszem is rá –,
ha viszont a vénasszony
nem küld rám ütlegelő időket,
hogy is vihettek volna ennyire?

Sírvers

Majakovszkij sírjára
Brecht ezt az írást szánta:
„Nem bírt vele tigris, se cápa,
a poloskahad felzabálta.”

A kiállított indián

Régi papírok sárgulnak egy ritkán szétnyitott irattartóban. Köztük találtam ezt a kis elfelejtett pillanatfelvételt: emléket arról a tárgyilagos értelmezésre váró, furcsa korszakról, amikor az USA kormánya felújította Vietnam tömeges terrorbombázását, a magyar kormány pedig, ezzel egyidejűleg, megállapodott Washingtonnal abban, hogy nagyköveti szintre emelik a két ország diplomáciai kapcsolatait.

A vietnami háború éveiben történt,
hogy a Budapesti Nemzetközi Vásáron az amerikaiak
kiállítottak egy indiánt.

Sátra is volt vagy vigvamja, vagy minek hívják,
szóval ki volt állítva a lakása,
meg ő maga, az indián.

Időtlen idők óta akkor állt először
amerikai pavilon a Nemzetközi Vásáron,
bejáratánál fiatalok osztogatták
háború- és Amerika-ellenes röplapjaikat,
míg el nem zavarták őket a szocialista rendfenntartó
közegek.

De térjünk vissza a kiállítókhöz.

Nos, ők csupa olyasmit állítottak ki,
amit reprezentatív, ízig-vérig amerikai szenzációnak
szántak,

hadd essen le a látogatók álla,
hogy mi minden megterem abban a hatalmas országban.
Ezért állították ki az indiánjukat is,
sátrával vagy vigvamjával egy elkerített térségen,
épp csak a tábla hiányzott a kerítésről,
hogy „etetni és ingerelni szigorúan tilos”.

Igaz, etetésre nem is volt szükség,
mivel az indián a nyílt színen
tüzet rakott, és maga rittyentett magának
valami finom indián-eledelt,
a közönség pedig ingyen végignézhetette
az egzotikus gasztronómiai produkciót,
benne volt a jegy árában.

Mire gondolhatott
az indián?

Őriz-e még
szabadon nyargaló őseiből
egy cseppnyi vért,
hogy észbe kapva, egy napon
megtapossa azt a tűzrakást,
szétrúgja égő szégyenét?

Valaki

Hallgatógok a nappalok,
rejtőzködők az éjszakák.
Valaki, aki nem vagyok,
fogva tart, mint gyökér a fát.

Valaki, aki csak leszek,
lappang a lomha föld alatt,
tejutak peremén lebeg,
névtelen, mint a pillanat.

Semmi sem végleges ma még:
képlékeny még a tegnap is,
a kéz sután szálazza szét,
hogymi volt igaz, mi hamis.

Hiteles formát a hiány
nem kap, csak a végső egész.
Milyen lesz: sárral gyúrt, silány,
vagy kötömb, feszes és merész?

Rám csörgött Noé

Az este rám csörgött Noé:
parancs jött, újra indulnia kell,
szüksége van egy tapasztalt hajósra,
akivel megoszthatja gondjait a kormányrúdnál,
rám gondolt, kéri, legyek a helyettese
ebben a felelősségteljes megbízatásban,
reggel értem jön a bárkával, lehorgonyoz
a ház előtt, ha lesz parkolóhely,
mindenesetre várjam a kapuban,
útra készen, száz évi élelemmel,
aztán neki is vágunk azonnal,
mert üzemműködés miatt
olvadoznak a sarkvidékek,
óráról órára emelkedik a tengerszint,
sietni kell,
de őszintén megmondja azt is
– mint régi barátját, nem akar átéjteni –,
hogymi sejtelve sincs, meddig leszünk úton,
és hol fogunk kikötni, ha egyáltalán,
ismeretlen tettesek ugyanis
– mit tegyünk, ilyen a világ –
ellopták az Ararátot.

A végső bizonyosság

Szánalmasak a fenevadak, tudom.
Ordítózásukat beszippantja a homok,
előbb-utóbb a foguk is kihullik.
Azt is tudom, hogy nagybetűs vezérek
vízre írják a nevüket,
s amit kozmikus térségnek néznek,
csak büzlő patkányodú.
Szóval sok fontosat tudok.
De mire jó az egész?
Tenyeremen higany cseppnyi
vacogó haladék – mit segít?
Bomlott agyak
háborognak az alsóbb szinteken,
amíg elvont fogalmakat
hajlítgatok vaspatkó helyett,
vagy – mint tevé méregeti a tű fokát –
tépelődöm: hogyan lehetne,
a fenébe is, hogyan lehetne
kényszerzubbonyt húzni egy katasztrófára.
Megroppantak az oszlopok,
„Kapaszkodni tessék!” – kacsint rám
a kocsmatöltelékké züllött
történelem,
és saját okádékában elhasal.
Kapaszkodni. Egyetlen szilárd pont
maradt az eszement forgásban, egyetlen
megbízható, meg nem ingatható:
a Nincs –
annak van csak bokra. Egykoron
kimondta ezt a költő,
s mint Kolumbusznak kincses Indiák,
ma ismét ez a végső bizonyosság.

Komornyik

„Senki sem hős a komornyikja előtt”,
mondta Hegel, akinek
tudtommal nem is volt komornyikja.
Nekem sincs, mégse vagyok hős,
pedig néha bizony jólesett volna
legalább egy kicsit annak lenni.
Mindegy már – annyit azért tudok,
hogy egy hitvány kis kavics

nagyobb lehet a teliholdnál,
mert az arányok
éppúgy függenek a nézőponttól,
mint a komornyiktól.

Időjárás

Mit kérjek a jótündértől,
ha ma este, vagy holnap, vagy holnapután
betoppan és rámkérdez?
Örökíró golyóstollat?
Kacsalábon forgó akármit?
Ajánlatos időben felkészülni az ilyesmire.
Nos, én azt szeretném,
ha már választhatok,
hogy időjárásom legyen.
Már ki is gondoltam, miféle.
Semmiképpen sem borongós vagy szeszélyes,
inkább fiatalosan derűs,
amilyen én magam
emlékezetem szerint sose voltam.
Leginkább – mérlegelve a kérdést –
mediterrán időjáráshoz lenne kedvem,
azt hiszem, az éppen megfelelne,
sok napsütéssel, itt-ott
foszlékony felhő-pamacsokkal,
még ha kicsit giccsesek is,
és persze sós cseppektől csillogó,
doromboló tengeri széllel,
amit esténként magammal vihetnék
valami verandára.

Merengő ég

A merengő éggel
fel nem ér
se gond, se gondolat.
Almomban lebegett elém
ez a megfoghatatlan mondat,
hajlékonyán kibújva
az okok láncolatából,
majd ébredéskor sem merült el
valótlanul,
ahogy az álmok szoktak
más alkalommal.

Valahogy megmakacsolta magát,
 beleakaszzkodott az emlékezetbe,
 bár oly szelíden,
 hogy érintésétől a dühök is
 elültek apró remegéssel,
 mint a vízfodrok, ha elszundít a szél.
 Ráolvasás, varázslat,
 valami nyájas és hatékony
 boszorkányság, az lenne jó most,
 az kellene:
 tán kivillanna akkor
 egy arc, merengő,
 mint megbékélt víztükrön az ég,
 csak egy kicsit,
 csak egy pillanatra.

Ne mondd, hogy nem lehet.

Ismerős

Zörren a párkány, hajnali bősziparászás,
 csőr kopkopja hadarva üzenet az ablakon át.
 Mit keres errefelé, és mit lel majd e korán kelt
 tollas munkabolond? Aranyat? Vagy reggelijéhez
 morzsát, ízes hangyatojást?
 Míg ő buzgón kincsre vadászik, amott a kiserdőn
 hálós szövevényt, kusza ábrát
 karcolnak az égre a fák,
 kék alapon labirintus
 rajzolatát.
 Mennyi növény! Jó lenne, ha tudnám,
 ezt vagy amazt hogyan is nevezik – de a városi aszfalt,
 ahol én cseperedtem, s vénné aszalódtam,
 nem terem ily tudományt, amiképp zabot és pipacsot sem.
 S nemcsak a fák: a seregnyi madár, ki
 fenn a magasban s lenn a gyepen csirreg, cseverészik,
 névről mind idegen, mint összeverődött
 népek a villamoson.
 Ám ez az egy, ki a párkány
 bádog dobján pergeti egy kicsi élet
 elszántságát és igazát,
 nos hát, ő az egyetlen szinte az erdei glóbusz
 számos nemzete közt, akit én is,
 úgy hiszem, ismerek: ő a picinyke
 szénfejű cinke, ki lám, ideröppen az eltűnt
 zsenge időkből –
 füttyszavú emlék Áprilytól.

Hová lett Kosztolányi?

Itt volt – és íme, hűlt helye.
Ki tudja, mi történt vele.
Hol járhat? Ellopták talán?
Nyugaton, mondják, nagy divat
lopkodni a fémszobrokat –
meglehet, ezért nem maradt
talapzatán (mely nélküle
csak feszeng féllábon, sután).
Minap még bronz alakban
nézdelt mélán a forгатagban,
s a szűkös térben, mit tekintete
rögzített és bezárt,
színek és hangok erdeje
nyűgözte le.
Kis rím-fióka szállt
a gyepre cifra tollazatban,
hogy pittyegett! Bogár
zizgett, bokor riszált
a szélnek, magát illegetve,
vagy busz dudált, s ő azt figyelte –

vagy csak merengve
babrálgatott egy ritmuson,
valami cirkálom
bűvölte, tarka holmi,
semmi-szó, irodalmi lom,
mert jó dolog eljátszadoxni
e világban, hol nincsen irgalom.
Bizony, csak ez a jó:
ringani, mint papírhajó,
mit dajkál álmatag folyó,
lengeni, mint bodor
pára, mit táncos szél sodor,
ejtőzni gondtalan,
feledve lombtalan
férges fák kínját, hontalan
csavargók lépteit –

bizony, csak ez a jó:
csiszolni szép
csecsebecsét,
s fület befogni, ha
anyjának elapadt
csecsét
üvöltve rágcsálja a csecsemő
az olvadt rezet csorgató,
iszonytató

vad ég alatt –

De mit beszélek,
 miféle rút,
 igaztalan
 vádakra tüzelem magam,
 hisz nemcsak szenvelgő kecsesség,
 míves közöny, megjátszott úri restség
 volt ez a hányaveti elme,
 ege nem pusztá festék,
 s bár nagy képpel fecsegte:
*„ne mondj te ezt se, azt se,
 hamist se és igazt se”*,
 olykor ő maga tette szegre
 a jótanácsot,
 mint egy megunt kabátot.

Mennyi hamisat mondott,
 ártót, silányt, bolondot!
 Ám ha úgy hozta kedve,
 tudott ő szólni mást is,
 igazat, nem kevészer,
 es igaz szava máig
 szórja színes csodáit,
 tündöklőn, mint az ékszer.

Csöndes, szelíd panasszal
 ha megjajdul a mélység,
 ma is választ remegnek
 fűszálak és levélkék,
 ma is zengnek a húrok,
 tépett szivek dobognak,
 s amit tegnap teremtett
 toll és lélek – a rendet
 meg nem rendíti semmi,
 se ma, se holnap.
 Lám, Pacsirta, a fonnyadt,
 szánandó csúfság itt dúdolgat,
 s Novak tanár úr megalázva
 készül az önkéntes halálba –
 esettek, kivetettek
 dalként lebegnek,
 nyűtt álomarcúk maradóbb az ércnél,
 tűzben sem olvad.
 Ó, Désiré,
 elkóborolt Dezső!
 Nagy tettető vagy,
 magakellető,
 de mert fénylőbbik éned
 a megrugdaltaké,
 s egy kicsit bennük éltél,

nem fog rajtad enyészet,
se rontás, álnok éjféli,
özönvíz, jégeső.
Tolvaj el nem orozhat,
nem vagy te bronz:
szikrázó pajzssal óvnak
a gyengék, megtiportak,
kiket póztalan órán
szívedre vonsz.
Bűvész vagy? Cirkuszi csaló?

Az is, mi tagadás,
de főként fájó és jelenvaló
zengő lét, türkizes varázs,
álarcos bánatunk, aki
rengésen és omláson át
állja az idők ostromát,
míg Édes Anna félénk ujjai
simítják tiñeses,
kincses homlokát.

*(Örömmel közölhetem, hogy a költő azóta visszatért a róla
elnevezett tér lármájába, a kipufogó-gázokkal permetezett
gyepes térségre. R. E.)*

Tréfás ujjak

Felhősre borzolják a fák
tréfás ujjal az ég haját,
sorsunk gerincén buknak át
torlódó napok, éjszakák

csupa halálos semmiség,
lepkeszárny billeg hangtalan,
ágak hegyén sunyit a csend,
vállat görnyesztő súlya van,
ágak hegyén a rágalom,
mint gömbölyödő buborék,
buggyan, kipattan, szertesét
fröccsenti permetét

Valahol lazul a kerék,
valahol megbillent a nyár:
dübörgő vasgolyó gurul,
koppan a feldőlt kuglibáb,
kopog a dob, tratam-tratam,
veri félelmek ritmusát

Csapzottra cibálják a fák
karmos ujjal az ég haját,
kopog a dob, tratam-tratam,
ledől a nap, mára elég,
magára húzza paplanét,
a nyirkos éjszakát

Tudom-e még, mit egykoron
tudni véltem – tudom-e még,
hogy mikor, merre és miért,
gondolkodom, gondolkodom –

Mi készül holnap, nem tudom,
marad-e bármi, bármi is,
csak egy csipetnyi értelem,
egy szótag, ami nem hamis,
tűfoknyi zug, ahol nem úr
a fürtelem,
a fájdalom –

Mi készül holnap, nem tudom,
vacog az elkékült idő,
töredeznek a holnapok,
de bárhogy is – maradni kell,
kell a vízpartnál a cölöp,
amihez egyszer odaköt
valaki tán egy csónakot.

Terelő

Ebbe a didergő hiányba, ahová
történelmi, anyanyelvi és egyéb
rajtam kívüli okokból elfalaztak,
észrevétlen repedéseken át
valami néha beszivárog,
nem fény – inkább csak az emléke,
egy félszeg árnyalattal
oldottabb homály
a benti megkövültnél,
tű villanásnyi
„talán” és „mégis”,
valószínűtlen, már-már esztelen,
de az egyetlen, ami még
egy-két szökevény gondolatot
vissza tud terelni a kilazult
logikák kerítése mögé.

Gioconda

Valami elrepedt, kétségtelen.
Dióhéjba szorult a messzeség,
fakó vércsepp az alvadt végtelen.

Pillanatkép, rögzültén röppenő,
csupa kettősség, pókhálós homály,
röptébe dermedt holdkristály-idő.

Nincs egy, se kettő, nincsen férfi, nő,
csupán a lét áramló látszata,
külön is egy, együtt is széteső.

Ha benne vagy: mit ér gúny és fölény?
S hogy viselnéd, ha nem vagy kívüle?
Ha nem magad vagy a homály s a fény?

Ceruzarajz

Tv-antennára tűzve,
mosolyog a hold,
mint fej a lándzsavégen.
Lebegnek az elbotlott
felkiáltójelek,
édeskés rothadás
ring szelíden a szélben.

Felhő formálta tornyok
között inogva lépdél
a pillanat
egy szál kötélen.

Akasztófa-erdők
lombosodnak,
kérdőre vonnak
a halottak,
lázadón, türelmetlenül.
Szemük csillaggá fényesül.

A csend, ki tudja, mit rejt?
Csak önmagát?
Vagy zengést, mint a húr,
ha megfeszül?

Az asszony, akit befalaztak

Az asszony, akit befalaztak, hogy testével tartsa meg a dévai

várat – ha hiszitek, ha nem, ma is él köüregében.

Oly kétségbeesetten vágyakozott gyermekei után, hogy a sóvárgás tűzgyűrűt vont köré, és a halál nem tudott hozzáférkőzni.

Hallgassátok csak figyelmesen az éjszakát: állat neszez?

Nem: ő kaparja körmével a követ, vájja a földet.

Vérzik a kő, a sikoltás elhal, mielőtt megszületne.

Száj

leszokik a könnyörgésről, szem a sírásról. Hány fényév egy pilla-

nat? Hány arasz még az első csillagig?

Szétmart ujjak morzsolják a követ, kivonszolják a semmiből a belezuhant időt. És ha hiszitek, ha nem: egyszer a végtelen is végetér. Magos Déva vára térdre bukik, tornyai elhasalnak, falainak porló emlékét meglebbenti a tavasz lélegzete.

Bujdosó ünnep

Az összehazudott naptárból kilökve,

félrerugdaltan,

merre vagy? Mögöttünk egy gödörben,

vagy remegő sejtésként

előttünk parázslasz valahol?

Megváltó

Dr. Kenéz Ferenc tiszteletesnek

Egyszer eljön:

mint hegyek a hajnali szélben,

vállán hozza majd

az ébredő napot,

s jóreggelttel köszönt

mindannyiunkra.

De nem jön ám csak úgy,

amikor éppen erre visz az útja,
nem jön, amíg nem szólítjuk
csillagremegtető szóval,
amíg körül nem ültetjük a földet
vas verte sebekkel,
dühökkel, iszonyatokkal,
gyermeksírató fájdalommal,
amíg el nem szánjuk magunkat,
hogyméricskélés nélkül követni fogjuk,
keresztre bár, vagy azon is túl,
s ha százszor megfeszítik,
föltámasztjuk szívünkben
százegyedszer is.

Marx Károly születésnapjára

Az osztály, mely fiává
fogadta és nevelte,
nem kényeztette drága
ruhákkal, ételekkel,
jó szóval is csak ritkán.
Mogorva volt az osztály,
érdes, nehéz beszédű,
s ha némelykor dühében
szétcsapott, mint a tűzvész,
bizony, nem tudta mindig,
hogyan s hová kell ütni.
De ő átlátta rögtön,
hogymérettebb időkben
a célzás pontosabb lesz;
hogymelátszatot s valódit,
igazat a hamistól
csak úgy tudsz szétcsomózni,
ha az osztállyal egy vagy;
hogymelberség ha van még
az elbitangult földön,
a munkásság szívében
időzik el leginkább.

Ezt tudni nem csekélység,
sőt, minden titkok nyitja,
így nyíltak meg előtte
alig sejtett világok,
csillagok, társadalmak,
így lett egyből a másik:
a mozgalom tudássá,
a tudás mozgalommá,
s a horkanó időket

markos, merész fogalmak
feszes gyeplőre fogták.
A munka és a tőke
végső, halálos harcát
kendőzze bár idillé
sok lenyalt hajú frázis:
túl sorsok áradásán,
túl ágáló egyének
rekedt retorikáján,
az éber fül kihallja
a lármából a Törvényt,
és a kéz dolga nem több,
mint hűséggel jegyezni,
amit a Törvény diktál.

S hol harci kürtje zendül
a dialektikának,
és hajnalok lobognak
kibontva, mint a zászlók,
ledől babona, vakhit,
fut fejvesztve a barbár,
s a sárba taposottak
jaja, vakon csapongó
dúhe, káromkodása,
mint ökölben az ujjak,
elszántan összezárul
egyetlen akarattá.

Ki járt a forradalmak
kanyargó, szűk csapásán,
küszködve árulókkal,
gyávákkal, ostobákkal?
Ki éhezett a néppel,
hogyan az ötéves tervek
nagy álma teljesüljön?
Ki osztozott a hóban
láz verte katonákkal
a dobozból kirázott,
összekapart mahorkán,
ki vitte botladozva,
elbukva, talpra szökve
az összevénzt zászlót
a sztálingrádi fronttól
a Reichstag homlokáig?

Sok itt a buktató ma,
gödrök, kelepccék, csapdák,
nehéz talpon maradni,
az irányt megtalálni.

Kezedet keresgélve

tanulunk újra járni.

Jóslat holdfényben

Milyen vakító a hold!

Almok bozótjából,
mesék zsombékos rejtekéből,
dacok és elszánások
megközelíthetetlen bűvőhelyeiről
ilyen könnyörtelen ragyogással
lép majd ki egy napon
a törvényen kívül helyezett,
holtnak hírelt igazság:
hőkölő szemekbe fény csap,
koccanó fogak közt
fogadalmak futkosnak,
s az aljanép vacogva
földhöz szorítja homlokát.

Csak ne félig

Csak ne hátra,
csak ne félig,
ne is csak az
első vérig,
de mindvégig,
végső cseppig,
ha lihegve,
ha zihálva,
csak életre
vagy halálra,
buktából is
felcibálva,
végesincsnek
legvégéig,
poklokon túl,
egeken túl,
túl a semmin,
a megtalált
mindenségig

Huzat

Réseken át a szobába
kúszva-hasalva
beszusszan a szél.
Lélegzik a függöny,
álombéli szörnyként
reccsen a szekrény,
szőnyeg rojtja-szegélye
borzongva lebeg.

Álombéli szélben
kerengnek az évek,
enyészve, fehéren,
s rendre lehullnak,
mint összetépett,
régilevelek.

Álombéli szélben
nyikordul a padló
(vagy a lélek?),
kérde: mi végre?
Apróra tépve,
lehullik minden
fölösleges.

Lehullik minden:
gyöngye, kacatja.
Valaki majd csak
lehajol érte,
kiválogatja,
amit érdemes.

Csillag égjen homlokán

*Magába szőtt már minket az idő,
s e szálát többé nem lehet kitépni.*

Vekker

Lehetnék – tán voltam is egyszer
néhány hőfokkal lelkesebb.
Mint megbízható, régi vekker,
csöröghetnék, ha jön a reggel,
s tudnám, hogy kinek és minek.

Lehetnék – miért is ne? – boldog,
talán muzsikus, vagy ilyesmi,
hegedülhetnék a tetőn.
Ki tudja, mi fog még megesni?
Amilyen furcsák ma a dolgok,
szélesre nyílhat a vakablak,
csiga a fűben szárnyra kaphat,
dacosan, vakmerőn.

Ami kell, ami nem

Fölös színnek,
fölös szónak
lenni nem szabad,
de sohasem fölösleges
a gondolat.

A gondolat,
az igaz beszéd.
A szó, ha nem riad,
de felriaszt,
félholt legyél bár, felcibál –
abból sosem elég.

Vonzóbb is némiképp,
mint az irodalommal parfümözött
kutyaurülék.

Hajnalórák

A hajnalórák a legtermékenyebbek.
Együtt világosulnak az éggel
a gondolatok.

A hajnalórák a legszomorúbbak.
Együtt homályosulnak

az álmok és a csillagok.

Gondtalanság

Egyszer egy torony,
amit játékkockákból raktak,
kiállt az esőre:
nőni szeretett volna még,
az évig, vagy tovább.
Nem a hiúság hajtotta, inkább
az érdeklődés, a kíváncsiság.
Nőtt is derekasan, egyre nőtt,
kinőtt az esőből,
túlnötte a felhőket, a léggörcs,
s ha felágaskodott,
fejébúbja már
belekarcolt a semmibe.
De mert igen hűvös volt odafenn,
érett megfontolással a torony
úgy döntött, nem nő tovább.
Beburkolózott
a vastag éjszakába,
homlokába húzott
egy prémes csillagot,
és otthonosan berendezkedett
új lakhelyén.
Sokat elmélkedett,
szemlélődött,
nézegette a felbukkanó objektumokat.
Ha néha-néha arra vetődött
egy úrhajó,
váltottak néhány udvarias szót,
tudakozódtak egymás hogyléte felől,
majd a vendég,
köszönésképpen megbiccentve orrát,
tovább siklott,
volt még valami dolga.

Címre sem érdemes

Kis semmi-gondolat,
röptében elkapod,
aztán elengeded:
hadd szálljon, míg lehet,
amíg el nem nyelik

ragadozó szelek,
öklelő viharok,
mély torkú fellegek.

Mahalia énekel

(Budapest, 2006. szeptember-október)

Sziszegtető, kampós idők,
húsba verődök:
országnyi téboly
hökkent arcokba csattan,
s magába torzult élvezettel
ronggyá kaszabolja,
ami csak elébe ájul –

országnyi téboly,
országnyi szégyen –

üvölteni,
azt kellene, üvölteni, ha már
visszalapátolni nem tudom ezt a kizúdult,
süppedt agyú fortéimét, ezt a
szánalmas undort, amely
ráteríti bűzét
életekre és logikákra –

üvölteni, átkozni, káromolni –
de az se lenne jó, csak széthírlelné,
hogypillanatnyilag milyen
dühítően védtelen vagyok –

keresek inkább valami gyöngyöt odalenn,
például Mahalia énekét,
egy régi karácsonyi spirituálé
fekete ragyogását –

s lám, a sebezhetetlen hangzatokból
sorra kibomlanak
elhamvadt holnapjaim emlékképei,
s velük a karcolatlan bizonyosság,
hogy a gonosz csak időleges, és
nem ér fel a csillagokig.

Kalamár József búcsúja

Homlokomon rózsa, ólommagból fakadt.
Mellemre friss szekfűt tűztek hegyes vasak.
Testemben a halál pirosat virágzott,
emlékeztek-e rá, csepeli akácok?

Emlékeztek-e a dülöngő ködökre,
véremmel ittasult, keserű rögökre?
Agatok a szélben sír-e szégyenében,
hogymeg nem lett husánggá, suhintani értem?
Akiből vétettem, Csepel gyári népe,
szólíts számadásra, ím állok elébe:
hulló éveimet sose számolgattam,
földedbe vettem, kenyerednek adtam.

Véremet ha veszik, az is a te véred,
keserű rögökben terem abból élet,
életemnek nedve a mélybe szivárogo,
lombotokká leszen, csepeli akácok.

[*] Kalamár József (1895-1956) asztalos, a Csepeli Városi Tanács elnöke, a csepeli munkásmozgalom egyik vezetője. Az 1918-as őszi rózsás forradalom alatt a WM-gyár munkástanácsának tagja volt; a Tanácsköztársaság idején a csepeli vörös gyalogezred katonájaként védte hazáját a betolakodók ellen. 1956. október 26-án elhurcolták, megkínozták és megölték. Holttestét meggyalázták, szájába szemetet tömtek.
Az itt közölt szöveg egy 1957-es vers módosított változata.
[\[vissza\]](#)

Tópart, romantika

Szótlán, szerelmes dombok
fogják egymás kezét.
Kék rózsaként kibomlott
a párás messzeség.

Hálója leng a napnak,
csillámfonál rezege.
Bogain fennakadnak
az óvatlan neszek.

Az üvegarcú tóra

időtlen nyár simul,
kőhorgonyán a bója
áll moccanatlanul,

oldódnak percek, évek,
s mint álmatag mesét,
hallgatják pille-fények
a víz lélegzetét...

Ó, tükrös tó, te álmok
varázsát fodrozó,
miért áltatsz, te álnok,
törekeny tükrű tó?

Tört tükrődön ha lüktet
a fordított világ,
a lábtól felkötöttet
himbálta így az ág,

máglyaként hányja füstjét
az emlék, jajszavak
parittyaként törik szét
üveg nyugalmadat,

s hol cirmos csend dorombol
fűszálon, ághegyen,
búvó, falánk gyomokból
halálvirág terem.

Bizony, hiába zsongod
hipnotikus zenéd,
felgyújtja, nézd, a dombot
a barbár esti ég,

nyúlós álmok vizében
hintái a békanyál –
süvölt a csend: ki tétlen,
halállal cimborái.

1957.

Álmában...

Álmában egy holdsugarat szorongat,
mint madzagot, puhát és fényeset.
Hasas léggömbbé fújták már a holdat
posztópapucsban surranó szelek.

Még oly szelíd az álma, oly törekeny,
mint bukdácsoló, butuska csibék.
Piheg egy őrző, óriás tenyérben,
s hullnak rá gondtalan csillagpihék.

Ó, gyermekálmok védtelen varázsa!
Múltak sötétjén átderengsz-e még?
Kurjongó, bicskás téboly tépte-vágta
a félig-álmot, létem szóttetését.

Kúszó halálgyökér ölelte térdem,
félelmek karma kapdosott felém,
felvert iszap forrt életem vizében,
dühökkel és dacokkal nőttem én.

Dühvel és daccal álmat hogy vigyázzam?
Nincs a közelben senki, csak a hold.
Borong a kétértelmű éjszakában –
tanácsát kértem. Még nem válaszolt.

Helyettes didergő

Élesre fent fagyok
kék villanását
a halottak nem észlelik.
Nincs módjuk egymáshoz mérni és
megkülönböztetni a dolgokat,
hőfokokat, színeket,
mióta belekövesedett csontjaikba
egykori készülődések és beteljesülések
bizsergő ígérete.

Honnan is tudhatnák,
milyen vacogtató
egy gödörnyi üresség?

Én didergek helyettük.

Zsánerkép

Ritkásan, reménytelenül
homálylanak az utcai lámpák
az óbudai temető peremén,
fullasztó, súlyos feketévé
tömörítve a csendet,

amíg be nem imbolyog a busz,
odasúrlódik a megállóba,
és borzongva araszol tovább.

Ha kérded

Ha kérded, hol lehetnél boldog,
miféle csillagzat alatt,
azt válaszolom: tedd a dolgod,
és ne kérdezz bolondokat.

Tudod, hogy alkalmasabb délkör
lappang a horizont mögött.
Keresd, míg ki nem lépsz a képből,
s magába nem szippant a köd.

Haza-sürgető

Tetszhalálból itt eszméltem,
fénylő, bár sovány időkben.
Hazám volt itt, úgy emlékszem,
igaz, még csak készülőben.
Magam is készültem akkor
valami pelyhedző jóra.
Mire is? Tán visszhangképpen
egy-két dalra, bátrabb szóra.

Ma már nem tudom a járást,
csak vaktában botorkálok,
leskel rám, hogy elbuktasson,
tátott gödör, halál-árok.
Csupa rémség, idegenség –
nincs-világban mit keressek?
Behálóznak, rámtapadnak
híg napok, ragacsos estek.

Miféle gonosz varázs ez:
hazám bukva, süllyedőben,
üregei mérget fújnak
nincs-világban, szörny-időkben,
szája romlással parázslík,
bomlott dühöt eregetve,
kormot köpköd, sarat öklend
frissen mosott kék egekre.

Azt hiszem, ideje volna
suhintani élesebben,
átpörgetni, megforgatni:
hol markoljam, merre kezdjem?
Aligvoltból sosemvoltba
hol visz ösvény, van-e térkép?

Mormolok, csak úgy magamban,
csöndre intett indulatban,
valami könyörgés-félét.

„Jöjjön el a szabadító,
aki bennünk készülődik,
ne siessen, ne is késsen,
és ne talpig hófehérben,
mint a csipkézett mesékben:
vasban jöjjön, harci vértben,
elszánások hajnalán,
vágjon neki nagy-merészen,
hogyha szennyben, hogyha vérben,
lándzsát fogva, döfni készen,
sárkányölő jobbkezeiben,
keljen át a hadak útján,
át az óperencián –

homlokán egy csillag égjen,
csillag égjen homlokán.”

Eretnek

Ha csillapul majd
a féktelen
történelem,
s merengő öblökön
ring csendesen
a végtelen,
ha majd a lángoló
vizek fölött
izzik-lobog
az értelem
vakító-fényesen –

a ráncatlan jelen
húsába hirtelen
beléhasít a tűz,
mely egykor átcsapott
a póznához kötött
eretneken.

Az a fontos

Ha el kell köszönni,
az a fontos,
hogy legyen kitől.

Ha le kell tenni mindent,
az a fontos,
hogy legyen is mit.

Nekem van kitől,
tán többektől is,
mint reméltem.

Nekem van mit,
ha nem is annyi,
mint szerettem volna.

Nincs hát semmi baj.
Minden rendben,
ami még rendben lehet egyáltalán.

Holnap történelem

Ferencz Lajos emlékének

Maholnap magam is
elhajítom, miként
rozsdás edényt, az „én”-t,
leszek személytelen,
akár egy csepp eső,
hallgatag, mint a kő,
semmit sem álmodó,
nem is emlékező.

Még jó is lesz talán:
nem kell majd intenem
magam, hogy csak lazán,
ne olyan feszesen,
ne rójak körre kört,
töprengve, hogy hazám
hová lett, hogyha volt,
s lesz-e még, és mikor –
nem kell csitítanom
magam, hogy csak lazán,

mert megpattan egy ér,
aztán majd nézhetem,
egy szélütött mit ér –

Hová lett, hogyha volt,
hová lett, s lesz-e még?
Van ok, több mint elég,
kört róni kör után,
keresve, merre van
valami értelem,
míg van egyáltalán –

A barátom halott,
s lám, éppen én vagyok,
aki elengedem,
aki búcsút dadog –
bár meglehet: nem én,
ez itt valaki más,
a hang is idegen,
megbillen, imbolyog,
pallója át nem ér
végtelen vizeken –

Mondjam-e, hogy „nyugodj
békében”? így szokás,
de érzem, semmiképp
nem dobban rá pecsét,
belső jóváhagyás,
ha élünk, meghalunk,
mégsem nyugodhatunk
mi nyughatatlanok –

nincs mód elmenni még,
maraszt egy-két dolog:
ki nem mondott igék,
begörcsölt dallamok,
valamit rendesen
be kell végezni még,
bár nincs elkezdve sem,
a kizökkent időt
helyre kell tolni még –

Ezért nem távozott
ő sem – velünk maradt,
szerény, aprócska fény
a barbár ég alatt,
csak egy pont, nem nagyobb,
de elszánt és konok,
akárcsak te meg én,
s egyszer majd fellobog –

Ne mondd hát, hogy halott,
ne hidd – a hír hamis,
tanácskozik velünk,
hogy mit tegyünk s miképp,
ahogyan tegnap is,
kicsit se változott,
olyan, mint te meg én:
élet-melengető
e csonttá dermedő,
csikorgó végeken –

ma: rejtőző remény,
holnap történelem.

Napom, holdam

Napom, holdam
darabokban,
hol keressem,
aki voltam,
vagyis inkább
csak szerettem
volna lenni,
mégse lettem,
ezt a félszeg
holnemvoltage,
félíg-álmot
hol keressem?

Ökle csattan
napnak-éjnek,
sejtjeinket
elemésztik
gonosz füvek,
álnok mérgek,
az osztály is,
amely egyszer
biztatás volt,
szép ígéret,
inog-bukdos
öntudatlan,
megmártózik
híg sarakban.

De valami
messze fénylőt
mégis hagyott:
néhakori

önmagának
tükörképe
még hibátlan,
bennem ragyog,
élő jelkép,
nem holt fétis,
pedig hányan
tűzre vetnék
emlékét is.

Hol is lelne
más esélyes
szilárd pontot
Arkhimédész?
Tébolyodott
pörgéséből
ezt a bolygót
senki-semmi,
csak az osztály
lesz majd képes
helyretenni.

Az osztály, mely
néha már csak
csupasz váza
önmagának,
nincs bizalma,
hite vékony,
de azért a
hites szóra
olykor-olykor
még fogékony.

E világban,
mint veremben,
csak vergődnek
tehetetlen,
ha nem volna
bizonyságom,
hogy az osztály
őríz engem,
nem hagy cserben,
amíg rejtett
szívverését
én is őrzöm
a szívemben.

Vasvesszővel
eszméltető
vad ég alatt,
nincstovábbnak

pereménél
felébred és
erőre kap,
összerakja
holdam-napom,
s ha gyűlnek rám
barbár hadak,
karjába von,
nem engedi,
hogyan bántsanak.

Attila, téged mindenki tegez

Attila, téged mindenki tegez,
és csak a keresztneveden nevez,
holott Sándor és Bandi, kikkel együtt lépegetsz
a gyémántporos csillagutakon,
mindenkinek Petőfi és Ady
(az kötekedő, ez részeges),
de ha azt mondom: József – ki gondolna rád,
inkább a názáreti ács,
vagy a rabszolgának eladott ótestamentumi álomfejtő,
vagy egy rizsporos Habsburg-ivadék
rezdíti meg az emlékezet állóvizét –
te már csak Attila maradsz.

Persze, ha csillag vagy, ami kétségtelen,
egyike az imént megidézett
hármass csillagkép tűzpontjainak,
te sem lehetsz közelebb hozzánk,
mint a másik kettő, kiket családnevükön emlegetünk,
hiszen tőlünk, földi téblábolóktól
gyakorlatilag minden csillag egyformán távoli.

Ámbár az is lehetséges,
hogyan a közelség s távolság fogalma
éppen az ellentétes okból
veszti értelmét ez esetben:
vagyunk ugyanis egynéhányan,
kik bévül hordjuk ezt a
hármass csillagzatot,
mint rendjelet mellünk belső oldalán,
mint a szívünkhöz vezető
s onnan szétfutó ereket.
Ha pedig így áll a dolog,
akkor mindhárman egyek vagytok
egymással és velünk:
mi vagyunk ti, ti vagytok mi,

egység, amely összetöri a nyelvtant,
de az eszmei egynyelvűek azért
bizonyára megértik, mire gondolok.

És úgy hiszem, megértik azt is,
hogy nem a nagyságrendek összemérhetetlenségét
akarom kétségbe vonni,
egyenlő mércével mérve
szédelő porszemet és
szirtet, mely nekifeszül az időnek,
csak régi közhelyekről
fújom le a port,
vallva, hogy cseppben is
remeghet a tenger,
és az imbolygó mécsvilággal
a napsugár tör vágyakozva vissza
ősforrása felé.

Nem az önteltség beszél tehát,
nem a magát szívárványként kellető
buborék gőgje szól belőlem,
amikor azt állítom kicsiny magunkról,
hogy belénk zárultak ők,
az égi óriások közt is óriások –
nem, nem a gőg, hanem a
büszke öröm csap ki szavamból, úgy bizony.

És tán tudom is a választ,
hogy hármuk közül miért csak
a legfiatalabbat szólítjuk keresztnevén.
Pedig egyformán kedvesek nekünk
mindhárman: ők a mi
családunk, életünk, szerelmetes hazánk,
az igazi, a *másik* Magyarország,
önnön orcánk, mely a porba buktatva,
annál mohóbban szívja magába és
szórja világgá a mélység
rejtőző ragyogását –
különbség ebben nincs közöttük.
Ám egyedül Attila,
szemünk fénye, a mesékből kilépő
legkisebbik fivér,
egyedül ő tudta az egyszeregy aritmetikai igazával azt,
ami a másik kettőnek csak sejtésül adatott,
mert ő volt József, az álomfejtő,
aki összesodorja álmaink
homályló foszlányait
a *tudatos jövő* szálaivá –
ezért Attila ő nekünk,
és nem tévesztjük össze senkivel.

És azt hiszem, nemcsak én

gondolom így, de valamennyien,
 mi valamennyien, akiknek
 egyetlen félszeg sóhajtása is
 viharzó kiáltás,
 mennyeket megdöngető,
 komisz fellegeket gatyájukból kirázó
 kiáltás, melyben a föld dübörög.

Ladányi kemencéje

Ladányi, a költő, napközben
 az utcákat fürkészte szorgosan,
 kifizelve, hol folyik építkezés,
 és van-e ott nagyalakú téglá
 (elfelejtettem, mi is a neve),
 amiből ő kemencét építhetne
 nyolcadik kerületi szobakonyhájában
 (ahol meglehetősen alacsony volt a komfortfokozat,
 se fürdőszoba, se vécé,
 csak egy illatokkal körüllengett közös budi az udvaron).
 Ha talált alkalmas téglarakást,
 éjszaka hárman-négyen odavonultunk,
 és hoztunk téglát ölben, ki mennyit bírt
 (egyszerre nem sokat, mert dögnehez volt a rakomány,
 többször is fordulni kellett).
 jólesett aztán télen melegedni
 az elkészült műtárgy körül,
 amit Ladányi egymaga épített,
 mert szinte mindenhez értett.
 Büntetőjogi felelősségünk
 persze kétségtelen,
 az pedig súlyosbító körülmény,
 hogy önként ajánlkoztunk fel
 e törvényszegésre.
 És nem csupán a gyerekes csíny örömeért:
 valami formátlan lázongás feszített,
 az igazságtétel palackba dugaszolt dühe,
 a hiábavaló kérdés, hogy a költő,
 a legkülönbek közül való
 ebben az érdes kis hazában,
 nem érdemelt volna-e jobbat
 egy alacsony komfortfokozatú szobakonyhánál,
 ahol se fürdőszoba, se vécé,
 csak egy illatokkal körüllengett
 közös budi az udvaron.
 Illetve, igazából
 volt más indítékunk is,
 rejtettebb, valódibb, keserűbb,

és tudtuk is, mi az.
Tulajdonképpen nekünk volt igazán szükségünk arra a
kemencére.
Nekünk, igen: mert akkortájt
didergősek voltak már a nyarak is,
protokollá hűvösödött az egykori közösségek melege,
és kacsalábon dölyfölő magánvilág épült
a szocializmus ellopott tégláiból.

Sahinsah

Sport- és úriember volt a javából,
nem ám akárki.
Repülőgépét maga vezette,
telente
sízni járt a svájci hegyekbe,
és bizonyára gavalléros borraivalókat osztogatott.
Két világszép felesége volt,
az elsőt elzavarta, mert
nem szült neki fiú-utódot.
Szóval, tudta a kötelességét, nem vitás.
Éles füllel neszeit föl
minden demokratikus pissenésre,
gondja volt rá, hogy a börtönökben
sose legyenek kihasználatlan kapacitások,
és persze lövetett, akasztatott fáradhatatlanul,
lelkiismeretes nevelőként csiszolgatva
alattvalóinak erkölcsseit.
Egyszer hivatalos okból
hozzánk, Pestre is ellátogatott.
Híre ment, hogy a Nádor utcán fog végighajtani.
Gyülekeztek is szép számban a népek,
ágaskodtak a kíváncsiak a járdán mindkét oldalon.
És jött az autó, mint egy hangtompító vihar,
arcái villant, s egy asszony felsóhajtott:
milyen szép ember, istenem!

Naplórészlet

Csak bukdosóm közöttük mint egy önmagát kereső
nyomorékká rugdalt lelkiismeret
elvesztegetett forradalmak hordaléka
vinnyogva holott ütni kellene –
imbolygók mint egy hajléktalan kísértet
aki nemhogy Európát nem járta be

de egy nyomorult egérlyukat se

És ki ez a népség köröskörül?
Az én torzszülöttjeim valahányan
saját vonásaimat ismerem fel bennük iszonyattal
az én tehetetlenségem görbül arcukon
undorító koponyavigyorrá
az én gyávaságaimból és mulasztásaimból
szívta meg magát
ez a melldöngető pojáca és
farvizében a cigánygyerekekre vadászó
pántlikás szörnyeteg
meg mind a többiek
emberalatti szintek kiónozottjai
gonoszság húrján egyként pendülők

ha fegyvert lóbálnak ha füstölöt
az én elszalasztott elárult elbukott
esélyeimnek bosszúja mindahány
ők gyalázták lucskos rothadássá
virágaim szépséges ígéletét

megkésett átkom már meg nem fogan
magamtól eltaszítva vergődöm a rám kövült
hajnaltalanban
és nem lesz feltámadásom hacsak
szakadt körmökkel ki nem kaparom magam
valami égfoszlány alá
mielőtt végképp megroppanna
minden miért és hová

Nem szabad

Juhász János emlékének

Persze, tudom: jobb lenne bármi,
mint ez a penészlő magány,
bölcsebb lenne semmit se látni,
nyálat csorgatni ostobán –

tudom, ki-ki felel magáért,
de hova kapjon, mit tegyen,
ha visszájára csap a szándék,
és szájig ér a fürtelem,

ha lesnek rá gúnyos miértek,
senkik ökle képébe vág,
s lemarják nyelvéről a férgek

már-már kimondott válaszát?

Tudom. De azt mondom: keressen,
hozza a messzit közelébb,
ha a föld kérge életterlen,
vannak a mélyben szebb zenék,

szívjon levegőt szalmaszálon,
tanuljon élni víz alatt,
csak nincstovábbot semmi áron
ne mondjon önként, nem szabad,

ha csontig sebes is a válla,
hurcolja igazát tovább –
igazunkat, mely valahára
majd égre fröccsen, mint a láva,
s tűzgörgeteggel tesz csodát.

Teremtés

Lesz-e vagy nem, ki tudja?
Egyelőre
nincs még se igen, se nem,
csak egy megfoghatatlan,
sejtésnyi rezgés, elnyelődő,
csak egy „talán”, vagy annyi sem,
csak a magába göngyölt semmi, amely
fájni se tud, ha beléhasít
az elmúlás hiánya –

a semmi, ahonnan időnként
csóvák lökődnek ki csokorra bomolva,
mint egy váratlan tűzijáték –

lesz-e vagy nem, persze, fontos,
de egyelőre mégis
inkább a képzelet számít,
a képzelet, amelyben
pillanatok, napok, évezredek
rovátkolják az időtlent,
egymásba forduló évszakok
értelmezik a tagolatlant –

vizek nyújtóznak, s íme, testet ölt
a felettük lebegő ige,
szelíden, gyönyörűen.

FORDÍTÁSOK

Tasso:

A megszabadított Jeruzsálem

(Tárgymegjelölés és invokáció)

Jámbor fegyvert énekelek s vezért,
Ki megvívta sírját Isten Fiának,
Sokat munkált és küszködött ezért,
A dicső díjért ésszel-kézzel fáradt,
S rá a pokol csapást hiába mért,
S vad népe Ázsiának, Líbiának:
Hazahozta – mert kegyelte az Ég –
Szent jelvényeit s bolygó seregét.

Ó, Múza, ki a Helikon hegyén
Hulló babért nem fűzöl homlokodra,
De örök lángú csillagdiadém
Az égi karban arcod beragyogja,
Tedd, hogy keblemben kigyúljon a fény,
És bocsáss meg, ha némelykor dalomba
Valótlant szövök, vagy megcsalva téged,
Más bájta vegyíték, nemcsak a tiédet.

Puskin:

Afogy

Tömlöc fenekén ülök éji homályban.
Rabnak született fiatal sas a társam,
Ki szárnyaszegetten a nyirkos odúban
Véres falatot csipked szomorúan.

Turkál, csipeget, de megunja hamar,
A rácsra tekint, s velem egyet akar,
Tekintete sürget, mintha beszélne:
„Testvér, mire várunk – szállani kéne!”

El, messzire, mint a szabad madarak,
Hol tenger azúrján lángol a nap,
Hol vad hegyek orma a mennyekig ér,
Hol senki se jár – csak a sas, meg a szél!”

Lermontov:
A vitorla

Magányosan, tenger ködében
Fehér vitorla imbolyog.
Mi dolga idegen vidéken?
A honi parton mit hagyott?

Árboca hajlong jobbra-balra,
Szél füttyög, zsong a könnyű hab.
Nem a boldogság láza hajtja,
S nem boldogság után kutat.

Öleli a tenger nyugalma,
Fölötte szikrát szór a nap,
S ő lázadón vihart akarna,
Mintha békét az hozna csak.

Adolf Glassbrenner: [*]
Bőség és ínség

Bőségnek volt húga az ínség,
bátyjauránál ő a cseléd.
Bátyja tivornyáz – néki a száraz
kenyérből sem jut elég.

Csak túrt, szolgált megalázva,
ki tudja, hány évszázadon át.
Sírt néha, jajongott – de a bátyja
meg sem hallotta szavát.

Vagy ha igen, hát belerúgott,
„Kell még? Nesze, vidd, a tiéd!”
A cseléd az eget kérte: „Segíts meg!”
De nem könyörült rajta az ég.

Egy napon aztán betelt a pohár,

valami azt súgta: elég!
Fejszét ragadott, s agyonütötte
bátyjaurát a cseléd.

[*] Német humorista, szatirikus író, költő (1810-1876). [\[vissza\]](#)

Mali Sadio

(Guineái népköltés)

Férfi ha férfival barátkozik,
barátoknak mondják őket,
asszony ha asszonnal barátkozik,
barátnőknek mondják őket,
de férfi ha asszonnal barátkozik,
szeretőknek mondják őket, bizony,
szeretőknek mondják őket, bizony.
Hadd szeresselek hát szerelemmel,
te gyöngyfogú lány,
te gazellanyakú,
hiszen társ nélkül az emberfia
sorvad, mint víz nélkül a fa.

***Aimé Césaire:* Hazatérés a szülőföldre**

(Részletek)

Ha nappallá serdül a hajnal, kipattannak az öblök rügyei a
partok
gyenge ágán; ó, Antillák, ti éhesek, ti himlőverte szigetek, ti
alkohollal aláaknázott, tenger iszapjába feneklett, városok
porába

feneklett, szerencsétlen

Antillák!

Ha nappallá serdül a hajnal, az utolsó, a legmagányosabb is
kihegesedik, pörk a hullámok sebén; a vértanúk sebén, akik
nem
tanúk többé; a vérvirágokon, melyek lehullnak, és szirmaik
szétszóródnak a haszontalan szélben, mint a fecsegő
papagájok
rikkantásai; hazugul mosolygó, elaggott élet, félig elnyílt
ajkai közt

üres szorongás; elaggott nyomorúság, a nap alatt csendben
rothadó;
elaggott csend, melyből langyos genny szivárog, létünk
félelmes

hiábavalósága.

Ha nappallá serdül a hajnal, a törékeny földcsíkon, melynek
homályát megszegyeníti majdani, holnapi fénye – a keskeny
csíkon
vulkánok tüze lobban, s a habok elsodorják a nap túlérett
foltjait,
és nem lesz itt más, mint álmatag bizsergés, ezt fogják
csipegetni
a tenger madarai – nem lesz más, mint az álmok
homokja és a mámoros
ébredésé.

*

Ebben a mozdulatlan városban feketén komorlik a tömeg, s
nincs
köze semmihez, ami kifejeződik, ami megvalósul, ami
szabadon
bomlik ki a fényre, e sugaras földre – az ő földjére. Nincs
köze a
franciák Jozefin császárnéjához, aki odafenn szötte álmait,
magasan
a fekete népség felett. Sem a felszabadítóhoz, aki szabadító
hadjárataiban fehér kővé merevült. Sem a hódítóhoz. Sem
ehhez
a megvetéshez, sem ehhez a szabadsághoz, sem ehhez a
merészséghez.

Ha nappallá serdül a hajnal, ez a mozdulatlan város
felbukkan a
mélyben, a lepra, a sorvadás, az éhínség mélységeiben, ahol
félelmek kuporognak a vízmosásokban, félelmek csüngenek
a
fákon, félelmek süppednek a földbe, félelmek ereszkednek
le az
égről, félelmek sűrűsödnek, és a szorongás mocsári gőze
száll.

*

Ha nappallá serdül a hajnal, egy másik házikó, egy szűk
utcában
búzló aprócska viskó, mely rothadt fa-zsigereibe rejti a
patkányok
tucatjait és hat testvérem zsigáját, kegyetlen viskó, mely
hajthatatlanságával megőrjíti hóvégeinket, és hóbortos

apám, akit
mindig ugyanaz a nyomorúság rágcsál – én sohasem
tudtam, hogy
miféle –, apám, akit egy váratlan varázslat mélabús
gyengédségbe
ringat, vagy vörösre szítja felcsapó dühét; s anyám, ki a
pedált
tapossa, mert éhségünk csillapíthatatlan, tapossa nappal,
tapossa
éjjel, még éjjel is felriaszt a lába, mert fáradhatatlan, és éjjel
is tapos,
a varrógép pedig mély sebet mar az éjjel lágy húsába,
pedálja föl-
le jár, ha éjjel van, ha nappal, mert éjjel-nappal éhesek
vagyunk.

*

Ha nappallá serdül a hajnal, felkel az egykori szél, az
elárult hűség,
mely kibúvót keres, és az a másik, az európai hajnal...

Elutazni.

Ahogy vannak hiéna-emberek és párdúc-emberek, én zsidó-

ember leszek

kaffer-ember

kalkuttai hindu

vagy harlemi néger aki nem szavaz

Az éhség embere, a megaláztatásoké, a megkínzásoké,
akit

bármelyik pillanatban elkaphatnak és agyonverhetnek,
megölhetnek – igen, megölhetnek, anélkül hogy bárkinek
számot

kellene róla adniuk, anélkül hogy bárkinek is magyarázattal

tartoznának

zsidó leszek

pogromok zsidója

kivert kutya

csavargó koldus

*

Elmegyek a sikolyoktól felvert Európából
ahol csendesen áramlik a reménytelenség
elmegyek a riadt Európából mely ismét
magához tér és többre tartja magát a kelleténél

akarom ezt a szép
ezt a messze kalandozó önzést
s ahogy a múltat szántom emlékek fordulnak ki az
engesztelhetetlen barázdákból.

Mennyi vér az emlékezetemben! Lagúna vörösük az

emlékezetemben.

Tükrén koponyák ringanak. Koponyák, nem vízirózsák.
Lagúna vörösük az emlékezetemben. Partjaira nem
teregettek

női

ágyékkötőket.

Emlékeimet bekeríti a vér. Emlékeimet hullák övezik!

*

Ó baráti fény

friss forrása a fénynek

kik nem találták fel sem a puskaport sem az iránytűt

kik sohasem tudták megzabolázni sem a gőzt sem az
elektromosságot

kik nem kutatták fel sem a tengereket sem az égboltozatot
de nélkülük a föld nem volna föld

négerségem nem kődarab, süketsége kiszögellik a napok
zsivajára

négerségem nem hályogos holtvíz a föld halott szemén

négerségem nem torony nem székesegyház

de megmerül a föld vörös húsában

megmerül az ég izzó húsában

áttöri a türelem csüggeteg homályát.

Üdv mindazoknak, akik semmit fel nem találtak

semmit fel nem fedeztek

semmit meg nem zaboláztak

de létüket a dolgok lényegére bízzák: hadd sodorja őket

nem ismerik a felszínt de a dolgok sodrása elragadja őket

játsszák a világ játékát, mi gondjuk rá hogy megzabolázzák.

*

Halljátok a fehér világot

hogy belefáradt a nagy erőlködésbe

lázadó ízületei megroppannak a gyémánt csillagok alatt

rejtelmes testén átüt a kékcél merevség

hallgasd hogy kürtölik áruló győzelmei a vereséget

figyeld a pompás alibik mögött hitvány botladozását

Kegyelem mindentudó győzteseinknek!

Üdv a testet öltött könnyek vajúdsának
és mindazoknak akik semmit fel nem fedeztek
semmit meg nem zaboláztak

üdv a boldogságnak
üdv a szerelemnek
üdv a testet öltött könnyek vajúdsának.

S midőn nappallá serdül a hajnal, férfi-imát mondok:
ne halljam se a nevetést se a sikolyt ne lássak mást mint ezt
a

szépséges

vároست
amelynek jövendölök
adjátok meg nekem a varázsló vad hitét
adjátok meg kezemnek a formálás hatalmát
legyen a lelkem keményebb a kardnál
nem keresek kibúvót. Formáljatok engem hajó orrává mely
a

vizet

hasítja
formáljatok olyanná hogy apák testvérek és fiúk közt
ne az egyik legyek hanem legyek én az apa a fiú a testvér
ne férj a férjek között hanem ennek az egyetlen népnek a
szeretője.

Formáljatok engem lázadóvá minden hiúság ellen, de a
néphez
kezessé
amilyen az ököl, a kar csattanója!
Formáljatok vére megbízottjává
haragja letéteményesévé
formáljatok azzá aki pontot tesz a mondat végére
és a legelső szót kimondja
formáljatok merengő áhíttá
de hadd legyek az elvetett mag is

hadd legyek e rangos művek művese
ideje felszedelőzködnöm nem félek az úttól –

De ha nekivágok óvjak meg minden gyűlölettől
ne engedjétek gyűlölnöm azt, akit nem tudok gyűlölni
mert ha elsáncolom is magam ebben az egyetlen fajban
ti azért ismeritek az én zsarnoki szerelmemet
ti tudjátok hogy nem más fajok gyűlölete készíttet
felásni ennek az egyetlen fajnak a földjét
hanem az egyetemes éhség
az egyetemes szomjúság.

*

S lám, talpon vagyunk már, hazám meg én, hajunk kibomlik
a

szélben,
apró kezem hatalmas tenyerébe simul, s az erő nem
bennünk van,
hanem felettünk, egy hangban, amely átfúrja az éjt és a
hallgatást,
mint egy apokaliptikus darázs fullánkja. S a hang kimondja,
hogymint
Európa századokon át hazugságokat és mételyt diktált
belénk, mert
egyáltalán nem igaz, hogy az ember műve bevégeztetett
hogymint semmi dolgunk a földön
hogymint elegendő a világ nyomába szegődnünk
hiszen az ember műve még csak most kezdődik
az embernek még meg kell döntenie tettvégya zugaiban a
megkövült

tilalmakat
és egyetlen fajnak sem kiváltsága a szépség, az erő, az
értelem
és mindenkinek helye van a hódítás találkozásán s ma már
tudjuk

hogymint
a nap földünk körül forog s csak azt a csíkját ragyogja be
amelyet
akarunk jelöl ki és bármelyik csillag lezuhan az égről
ha korlátlan hatalmunk alapján így parancsoljuk.

*

A sülfhagyma-szagú fekete nép ráismer szétáramló vérében
a szabadság fanyar ízére

És talpraáll a fekete nép

A néger aki ült
feláll – ki várta volna –
áll a hajófenéken
áll a kabinban
áll a fedélzeten
áll a szélben
áll a napsütésben
áll a vérben

áll
és
szabad

áll a fekete nép s nem szerencsétlen eszelősként tengeri

szabadsága
és nélkülözései közepette kényre-kedvre sodortatva a
hullámoktól
nem:
talpraállt – ki várta volna –
talpon áll a kötélzetnél
a kormánynál
az iránytűnél
a térképnél
a csillagok alatt
áll
és
szabad

Vietnam – a háború dalaiból

Te Hanh: **Hullámmoraj**

Téged dalollak én, szikrázó óceán,
téged, szülőföldem, derűs és messzi Dél –
a fészket, ahová minden nagy út után
a költöző madár pihenni visszatér,

a keskeny partszegélyt, melyet más nem jelez
a térképen, csak egy rövidke zöld vonás –
a homok és azúr vakító tája ez,
ahol szerelmi dal minden szívdobbanás –

az álmok földje, és mégis való világ,
ahol minden hullám a szívemig szaladt,
s a víz oly ringatón görgette dallamát,
mint bűgő verssorok, kísértő szép szavak.

Azt zengem én, aki ott él a partokon:
a matrózt, a halászt, kis Aj-t, Duong apót –
időtlen életük az enyémmel rokon,
s úgy tart, mint vascölöp a kikötött hajót –

zengem a névtelent s mégis magasztosát,
s ami hozzá kötöz: emlékeim sorát –
ó, fecskék évszaka! Ó, repülő halak!
Ó, tajtékos vizek – szerelmek, éjszakák!

S ha versem görcsbe fúlt, elcsukló fájdalom,

ne ródd fel, olvasóm, ne ítéld érte meg:
szülőföldem sorsán ha elgondolkodom,
mosolyra nincs erőm, hangom beléremeg.

Dal a k'niafa árnyékáról

(Népköltés)

Amikor a mezőn jártam
lábam elé szállt egy árnyék
Árnyéka a k'niafának
betakarta gyöngé mellem
Este rólad álmodoztam
s nem jött álom a szememre

Anyád is a mezőt járta
s leszállt hozzá az az árnyék
Árnyéka a k'niafának
anyád hátát simogatta
és anyádnak aznap este
eleredt a könnye érted

Kérdeztem a k'niafától:
– Mondd, a szelek hová futnak?
– Oda, ahol a nap ébred...
Anyád pedig ezt kérdezte:
– Hűvös vízzel ki itat meg?
– Észak vize itat engem...

Földről álmodik a hernyó
erdőről a phi-madárka
Anyád meg én mindig rólad
akit Észak vize húsít
mint a szelet és az árnyat
árnyékát a k'niafának

***Too Huu:* Anyám**

Ha sátrat üt az éj fenn a hegyfokon,
anyámmal szólok én, róla álmodom.

A hegy felől a szél felhőket terel –
anyácskám, meg ne fázz, az eső ha ver,

ha megcibál a szél, a nedves, hideg,
s bokáig vízben állsz, a rizst ülteted...

Hány új palánta nő lépteid nyomán!
Ahány szál, annyiszor gondolsz rám, anyám –

eső ver a sötét, lucskos ég alatt:
ahány csepp, annyiszor gondol rád fiad.

Rád gondolok, tudod – ó, hidd nékem el,
tíz évi háború sem túl nagy teher:

ami mögöttem áll, tíz rossz év csupán –
te hatvan éve túrsz, kedveském, anyám.

Túrsz, mint e föld, mely úgy összenőtt veled,
hogyan talállok én, bárhová megyek,

hány őserdőn, hegyen, folyón keltem át,
s hány asszony úgy ölelt, mint édes fiát!

Felnőttem, nélküled. Nincs más bánatom,
csak a tiéd, anyám, csak te fájsz nagyon.

Mint ék, hasít közénk tíz év messzeség –
de a kezed fogom, mindenem tiéd,

ne sírj hát, kedvesem! Könny nélkül szeress;
meglásd, még megjövök – majd ha béke lesz.

To Huu: **A kis Luom**

Hanoiból, egy óvárosi házból
indultam el én
véres Huéba, hol élt egy
aprócska öcsém –

fecsegő-csőrű madárka,
pozsgás, helyre legény,
táncos a lépte, a sapka
csálén áll a fején –

Hallod-e, bácsika – súgja –,
futár vagyok, úgy nézd, bizonyám!
Mang Cában jól megy a dolgom,
ha keresnél, ott a tanyám!

Aztán ágaskodva, vidáman,
Valamit még odasúg:
„Viszontlátásra, elvtárs!”
Kacarászlik, s tovafut.

Fut, fut az öcskös – így fut a felhő,
így fut a víz meg a szél.
így fut a perc is, a hónap, az évszak –
májusban jött róla levél –

Egy reggel, alighogy a nap kelt,
útnak eredt a gyerek,
cédula volt a zsebében,
harci parancs, üzenet,

cikázva a frontvonalak közt,
meggömbülve szaladt,
hol a rizs hányja kalászát,
hol dongnak a vasdarazsak –

előre, ne félj a golyóktól!
Sürgős! – és szinte repült a fiú –
Sorozat – beleroppan az ég is,
láng lobban, hegyes és iszonyú –

a csálé sapka leperdül,
árnyék zuhan el feketén,
zizzen a rizs, letörött a kalásza,
vércsepp ég a hegyén –

Luom, te vagy az?
Kicsikém!

ISBN 978-963-88582-1-4
ISSN 1216-1861

Felelős szerkesztő Tabák András

2010 Vasas-Köz Kft. nyomda
Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
